VAD-Leerlingenbevraging

In het kader van een drugbeleid op school

Syntheserapport schooljaar 2014-2015

Colofon

Auteur
Sarah Melis, stafmedewerker VAD

Redactie
Johan Rosiers, stafmedewerker VAD
Nina De Paepe, stafmedewerker VAD
Marijs Geirnaert, directeur VAD

Verantwoordelijke uitgever
P. Van Deun, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
Wettelijk depotnummer: D/2016/6030/2

VAD
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Inhoud

Inleiding

Adolescentie is de periode bij uitstek waarin jongeren geconfronteerd worden met drugs en druggebruik. Hierbij denken we niet alleen aan cannabis of andere illegale drugs, maar vooral aan de legale genotsmiddelen alcohol en tabak. Onderwijs is de sector bij uitstek om hen te bereiken. Leerlingen de risico's van genotsmiddelen leren kennen en hen hier assertief mee leren omgaan is dan ook een van de doelstellingen van de vakoverschrijdende eindtermen. Toch is dit niet zo eenvoudig: verschillende jongeren springen op heel verschillende manieren om met genotsmiddelen en het experimenteergedrag vindt zowel binnen als buiten de schoolmuren plaats.

Sinds 1998 heeft VAD van de Vlaamse overheid de opdracht gekregen om preventie op school te stimuleren en te ondersteunen. Hiervoor wordt gewerkt met 'Een drugbeleid op school'. Een drugbeleid op school kent vier pijlers: regelgeving, educatie, begeleiding en structurele maatregelen [1]. Door systematisch te werken volgens deze vier pijlers, vervullen scholen hun pedagogische taak, nemen zij duidelijke standpunten in over de omgang met genotsmiddelen op school en zijn zij voorbereid op eventuele problemen op school ten gevolge van alcohol- of druggebruik.

Naast het draaiboek 'Een drugbeleid op school' en diverse educatieve pakketten, is de VAD-Leerlingenbevraging onderdeel van het preventieve aanbod voor scholen. De bevraging biedt de deelnemende scholen een zicht op het middelengebruik van de leerlingen (frequentie en hoeveelheid van gebruik, motieven, houding van vrienden, beschikbaarheid van illegale drugs ...). Er wordt gepeild naar het tabak-, alcohol-, cannabis- en ander illegaal druggebruik, psychoactieve medicatie, gokken en gamen. De bevraging is bovendien opgesteld volgens dezelfde pijlers als een drugbeleid op school. Scholen ontvangen een individueel rapport met hun resultaten. Door een analyse van de beginsituatie krijgt de school zicht op wat er leeft onder de leerlingen en kan een school zijn drugbeleid gericht ontwikkelen, bijsturen of evalueren.

Jaarlijks schrijven ongeveer 70 tot 80 scholen zich in op de VAD-Leerlingenbevraging. Door dit grote aantal deelnemende scholen en leerlingen, geeft dit VAD de unieke mogelijkheid om ook op Vlaams niveau het middelengebruik bij jongeren te monitoren. In dit rapport vindt u de resultaten van de leerlingenbevraging uit het schooljaar 2014-2015 volgens een steekproef conform de Vlaamse schoolpopulatie.

---

[1] Meer informatie rond een gezondheidsbeleid op school en specifiek rond een drugbeleid op school is te vinden op http://www.vad.be/sectoren/onderwijs/secundair-onderwijs/een-beleid-opzetten.aspx en www.vigez.be/gezondeschool

Methode

Procedure

Via onze website en de lokale en regionale preventiewerkers licht VAD de scholen in over de mogelijkheid een leerlingenbevraging te organiseren. De scholen schrijven zich vrijwillig in. De bevraging kan gedurende het hele schooljaar worden afgenomen. Nadien nemen de scholen deel aan een verplichte vorming, waarop zij hun rapport ontvangen. Verdere ondersteuning wordt op vrijwillige basis gegeven door de regionale CGG-preventiewerkers.

De vragenlijst wordt op papier ingevuld. Het invullen duurt ongeveer een lesuur. De school organiseert zelf de bevraging, maar ontvangt wel een procedurehandleiding. Alle leerlingen van een school dienen bevraagd te worden en dit tegelijkertijd. Indien dit niet mogelijk is (wegens bijvoorbeeld stages), dient de bevraging binnen één week plaats te vinden. Afname mag niet gebeuren de week na een vakantieperiode.

Anonimiteit wordt gegarandeerd voor de leerlingen, alsook voor de scholen. De scholen ontvangen een geanonimiseerd rapport via het toekennen van een nummer, waarbij enkel de school zelf, VAD en de preventiewerker kunnen weten over welke school het gaat.

Vragenlijst

De vragenlijst is opgebouwd volgens de vier pijlers van een drugbeleid en omvat volgende thema's:

- Demografische gegevens
- Prevalentie en frequentie van tabak, alcohol, cannabis, andere illegale drugs, medicatie, gokken en gamen, alsook indicaties voor risicovol gebruik
- Beginleeftijd van middelengebruik
- Motieven om wel of niet alcohol en cannabis te gebruiken
- Negatieve ervaringen na het gebruik van alcohol en illegale drugs
- Beschikbaarheid van genotsmiddelen
- De perceptie van het middelengebruik in de vriendenkring
- De verwachte reactie van vrienden en ouders op het proberen of gebruiken van cannabis en de eigen reactie op het gebruik van vrienden
- Kennis van het schoolreglement en de procedures
- Kennis van het begeleidingsaanbod op school
- Kennis van de wetgeving rond middelengebruik
- Vertrouwensfiguren
- Sfeer op school

Steekproef

In het schooljaar 2014-2015 namen in totaal 36.755 leerlingen uit 67 verschillende scholen deel aan de bevraging. Uitval was vooral te wijten aan toevallige afwezigheid van leerlingen op het moment van de afname of aan organisatorische omstandigheden op de school.

De data cleaning van de ruwe data gebeurde voor de steekproeftrekking. Als een vragenlijst voldeed aan één van de drie volgende criteria, werd de volledige vragenlijst geweerd: als zowel leeftijd, geslacht als onderwijsvorm niet waren ingevuld, als een respondent antwoordde de fictieve drug NTSC ('dummy variabele') te gebruiken, of als een leerling beweerde elk afzonderlijk product van een bepaald middel dagelijks te gebruiken (bijvoorbeeld bier en wijn en sterkedrank en aperitieven en alcopops).

Daarbij werden ook enkel leerlingen tussen 12 en 18 jaar geselecteerd voor de steekproeftrekking. Dit om de vergelijkbaarheid met andere onderzoeken te bevorderen en om de vergelijkbaarheid van de jongeren in de derde graad tussen de verschillende onderwijsvormen te kunnen behouden. Leerlingen in hun zevende leerjaar werden niet opgenomen in de steekproef om de vergelijkbaarheid met andere onderwijsvormen te behouden. De steekproef bevat leerlingen uit de A-stroom, B-stroom, het ASO, TSO en BSO. Het KSO en het deeltijds onderwijs werden niet opgenomen, omdat te weinig scholen deelnamen om een representatieve steekproef te kunnen trekken. Uiteindelijk werd een representatieve steekproef getrokken uit 32.095 leerlingen, conform de Vlaamse verdeling van de schoolpopulatie in het jaar 2014-2015 naar geslacht, onderwijsvorm, onderwijsjaar en provincie[2]. In de steekproef zijn 5992 leerlingen opgenomen, wat een betrouwbaarheidsinterval oplevert van 1,2% (betrouwbaarheidsniveau 99%).

Dataverwerking en statistische analyse

De vragenlijsten werden ingescand door een professioneel extern bureau. Er gebeurde een kwaliteitscontrole met een aantal willekeurig gekozen vragenlijsten.

Voor de analyses werd gebruik gemaakt van de statistische software SPSS 18. Per variabele werd onderzocht of er verschillen waren naargelang leeftijdscategorie, min-16 en 16-plus, geslacht of onderwijsvorm. Ook werden bij vergelijkingen naar onderwijsvorm enerzijds de A-stroom en B-stroom onderling vergeleken en anderzijds het ASO, TSO en BSO (tweede en derde graad).

Analyses gebeurden met non-parametrische testen. Enkel significante resultaten besproken, dit wil zeggen indien het resultaat de significantietoets doorstond bij $\alpha=0{,}01$ en de meest passende associatiemaat boven 0,2 lag.

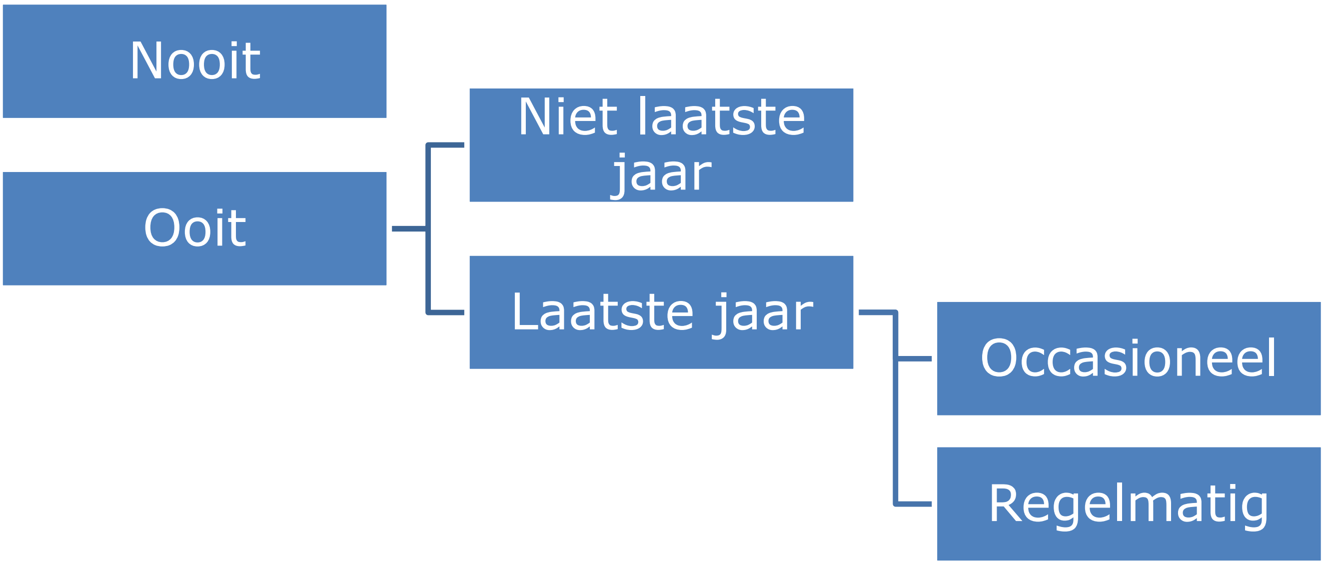
Aanvullende opmerkingen

De responscategorieën die peilen naar de frequentie waarmee een bepaald middel gebruikt wordt (gaande van nooit tot dagelijks), worden in het rapport verder opgedeeld. Het eerste onderscheid is 'nooit' versus 'ooit'. De categorie 'ooit' wordt verder opgedeeld in 'ooit, maar niet het laatste jaar' en 'gebruikt in het laatste jaar'. Ten slotte wordt de categorie 'laatste jaar' verder opgedeeld in occasioneel gebruik en regelmatig gebruik.

Occasioneel gebruik verwijst naar '1 keer per maand of minder' en 'meerdere keren per maand', m.a.w. Gebruik tijdens het afgelopen jaar, maar niet wekelijks.

Regelmatig gebruik verwijst naar '1 keer per week', 'meerdere keren per week' en 'dagelijks', m.a.w. wekelijks tot dagelijks gebruik.

[2] Het Brusselse gewest en de provincie Vlaams-Brabant werden samengevoegd voor de steekproeftrekking

Figuur 1: schematische voorstelling van de prevalentie opdelingen

Leerlingen uit de middenschool werden opgedeeld naar A-stroom en B-stroom. Besprekingen van de resultaten naar de onderwijsvormen ASO, TSO en BSO betreft enkel leerlingen uit de tweede en derde graad.

Tabak

Prevalentie en frequentie van tabak

De meerderheid van de jongeren (71,4%) heeft nog nooit tabak gerookt. Onder de 28,6% die wel ooit een sigaret hebben gerookt, heeft 21,9% nog in het jaar voor de bevraging gerookt. 12,0% rookte in de maand voor de bevraging.

De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst een sigaret roken, is 14,9 jaar[3]. 14,8% had vroeger dan gemiddeld (voor de leeftijd van 14) een eerste keer gerookt. Toch is er nog een substantiële groep die pas later begint met roken: 37,6% was 16 jaar of ouder bij hun eerste sigaret.

PREVALENTIE EN FREQUENTIE VAN TABAK	
Nooit	71,4%
Ooit	28,6%
Laatste jaar	21,9%
Laatste maand	12,0%
Gestopt tijdens laatste 12 maanden	13,8%
Occasioneel	5,1%
Regelmatig	7,8%
Dagelijks	5,5%

21,9% van de leerlingen heeft het afgelopen jaar tabak gebruikt. 13,8% geeft aan momenteel niet meer te roken, 5,1% zegt occasioneel tabak te roken. In totaal zijn 7,8% van alle leerlingen een regelmatige roker. Slechts weinig regelmatige rokers houden het bij een of enkele sigaretten per week, het merendeel (5,5% van alle leerlingen) zijn dagelijkse rokers. De meeste dagelijkse rokers roken minder dan 10 sigaretten per dag (69,8%) en 30,1% rookt meer dan 10 sigaretten per dag.

Leeftijd

Het aantal ooitrokers neemt gradueel toe tussen de drie leeftijdscategorieën, met het grootste verschil tussen 12-14 en 15-16 jarigen. Terwijl 10,2% van de 12-14-jarigen ooit al eens tabak rookte, rookte 37,1% van de 15-16-jarigen en 54,8% van de 17-18-jarigen ooit tabak. Het regelmatig gebruik is 9,8% bij de 15-16 jarigen en 17,2% bij de 17-18 jarigen. Respectievelijk 7,0% en 13,1% zijn dagelijkse rokers. Zowel bij 15-16-jarigen als bij 17-18-jarigen roken meer dan de helft van de dagelijkse rokers (68,8 en 68,7%) minder dan 10 sigaretten per dag.

[3] Gemiddelde beginleeftijden worden berekend op de antwoorden van de groep 17-18-jarigen

TABAKSGEBRUIK NAAR LEEFTIJD			
	12-14	**15-16**	**17-18**
Nooit	89,8%	62,9%	45,2%
Ooit	10,2%	37,1%	54,8%
Laatste jaar	6,6%	29,8%	42,4%
Laatste maand	3,5%	15,7%	24,4%
Occasioneel	1,5%	7,3%	9,5%
Regelmatig	2,1%	9,8%	17,2%
Dagelijks	1,0%	7,0%	13,1%

Jongens-meisjes

Iers meer jongens dan meisjes hebben ooit tabak gerookt. 31,8% van de jongens heeft ooit gerookt, tegenover 25,3% van de meisjes. Voor het laatste jaar is dit respectievelijk 24,8% en 19,0%. De verschillen in het regelmatig gebruik van tabak zijn minder uitgesproken.

TABAKSGEBRUIK NAAR GESLACHT		
	Jongens	**Meisjes**
Nooit	68,2%	74,7%
Ooit	31,8%	25,3%
Laatste jaar	24,8%	19,0%
Laatste maand	13,7%	10,2%
Occasioneel	4,9%	5,3%
Regelmatig	9,6%	6,0%
Dagelijks	6,9%	4,2%

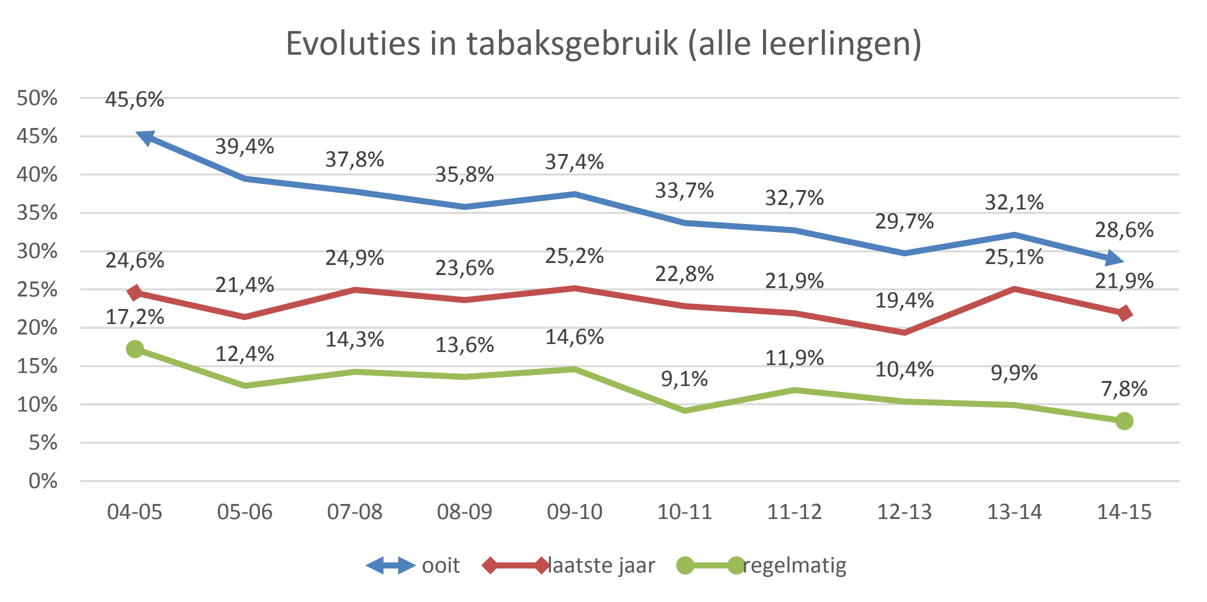
Onderwijsvormen

Er is een verschil in rookgedrag tussen leerlingen uit de A-stroom en leerlingen uit de B-stroom. In de A-stroom heeft 5,3% ooit gerookt, in de B-stroom is dit 17,7%. Verder geeft in het ASO een grote meerderheid aan nooit te hebben gerookt (73,4%), tegenover 53,9% in het TSO en 46,3% in het BSO. Onder laatstejaarsgebruikers, geven leerlingen uit het BSO vaker aan een regelmatige roker te zijn dan in de andere onderwijsvormen, namelijk 21,5%, tegenover 12,8% in het TSO en 4,3% in het ASO. 17,5% van de leerlingen in het BSO is een dagelijkse roker. Ook rookten leerlingen uit het ASO gemiddeld later hun eerste sigaret, namelijk op 15,2 jaar dan leerlingen uit het BSO die hun eerste sigaret gemiddeld op 14,6 jaar roken (het gemiddelde in het TSO is 14,8 jaar).

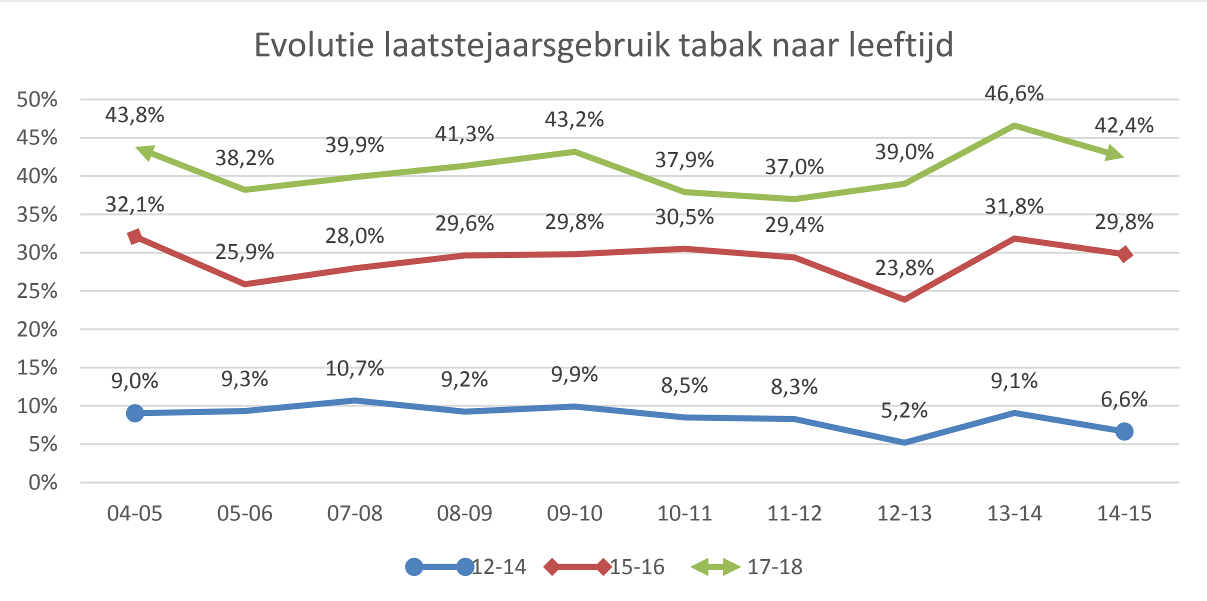
TABAKSGEBRUIK NAAR ONDERWIJSVORM					
	A-stroom	**B-stroom**	**ASO**	**BSO**	**TSO**
Nooit	94,7%	82,3%	73,4%	46,3%	53,9%
Ooit	5,3%	17,7%	26,6%	53,7%	46,1%
Laatste jaar	3,4%	10,2%	21,3%	41,1%	35,8%
Laatste maand	1,5%	6,2%	9,7%	24,3%	21,1%
Occasioneel	0,7%	2,6%	6,1%	6,9%	8,9%
Regelmatig	1,0%	4,6%	4,3%	21,5%	12,8%
Dagelijks	0,5%	2,3%	2,0%	17,5%	9,2%

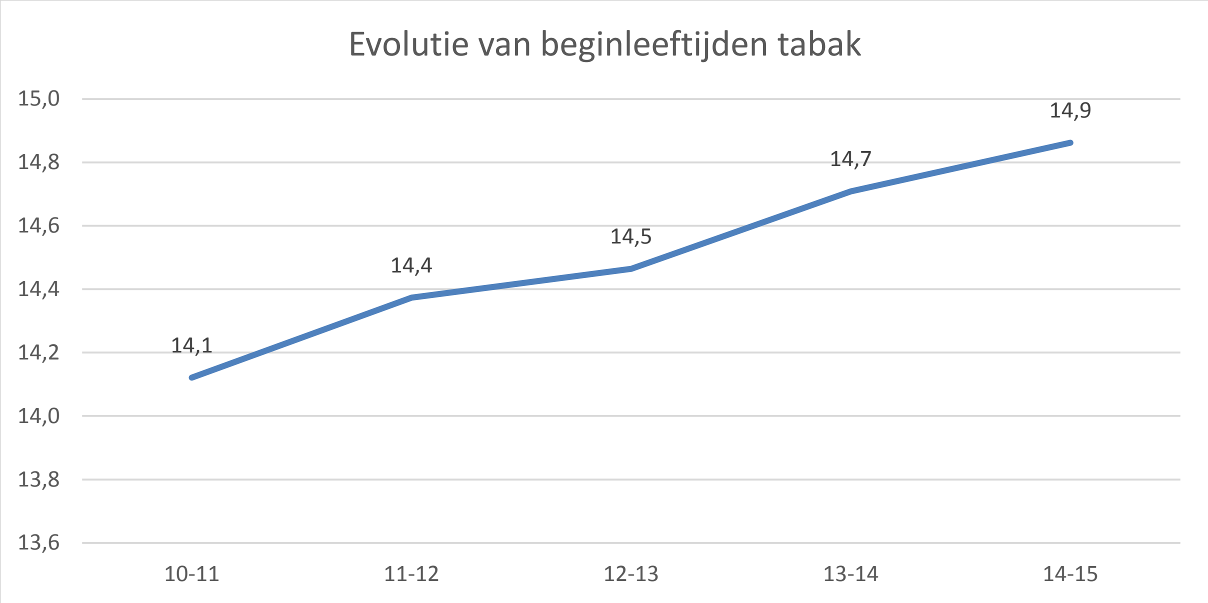
Evoluties in de prevalentie van tabak

Na een stijging van het ooit- en het laatstejaarsgebruik in 2013-2014, zijn de resultaten dit schooljaar terug gedaald. De algemeen dalende trend zet zich op deze manier verder. Het regelmatig gebruik van tabak blijft licht dalen.

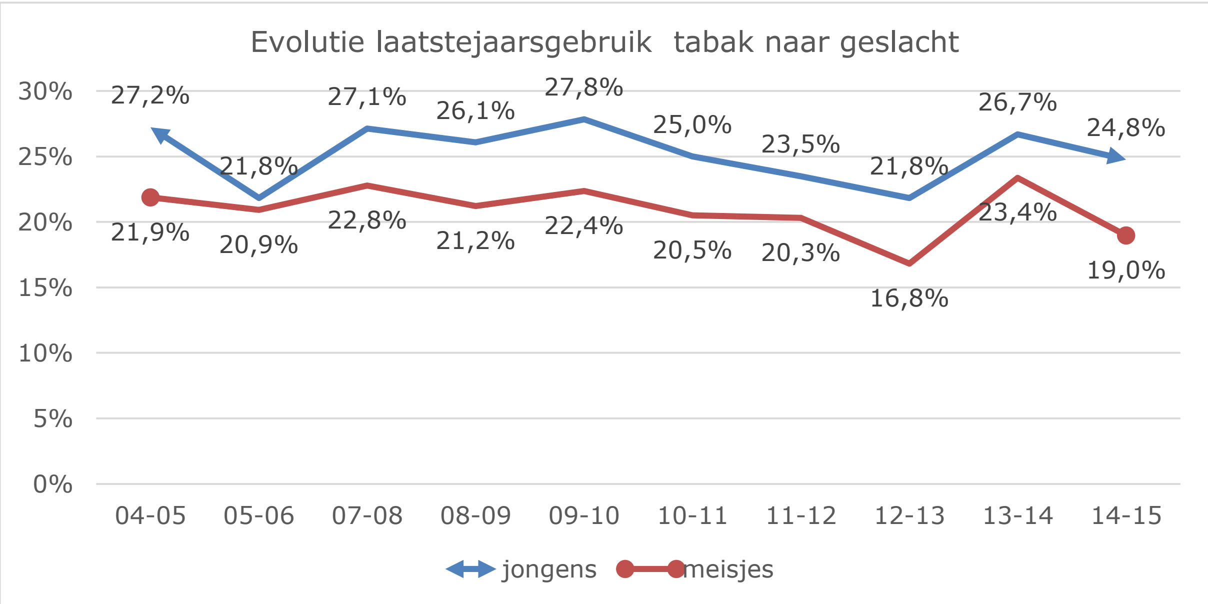

Na een stijging in het laatstejaarsgebruik in het schooljaar 2013-2014 bij alle leeftijdscategorieën, zien we voor het huidige schooljaar terug een lichte daling. Toch zijn de resultaten met deze daling niet op een gelijk niveau met het schooljaar 2012-2013. De evolutie in de beginleeftijd voor tabak duidt eveneens aan dat jongeren die ooit roken dit pas op latere leeftijd doen.

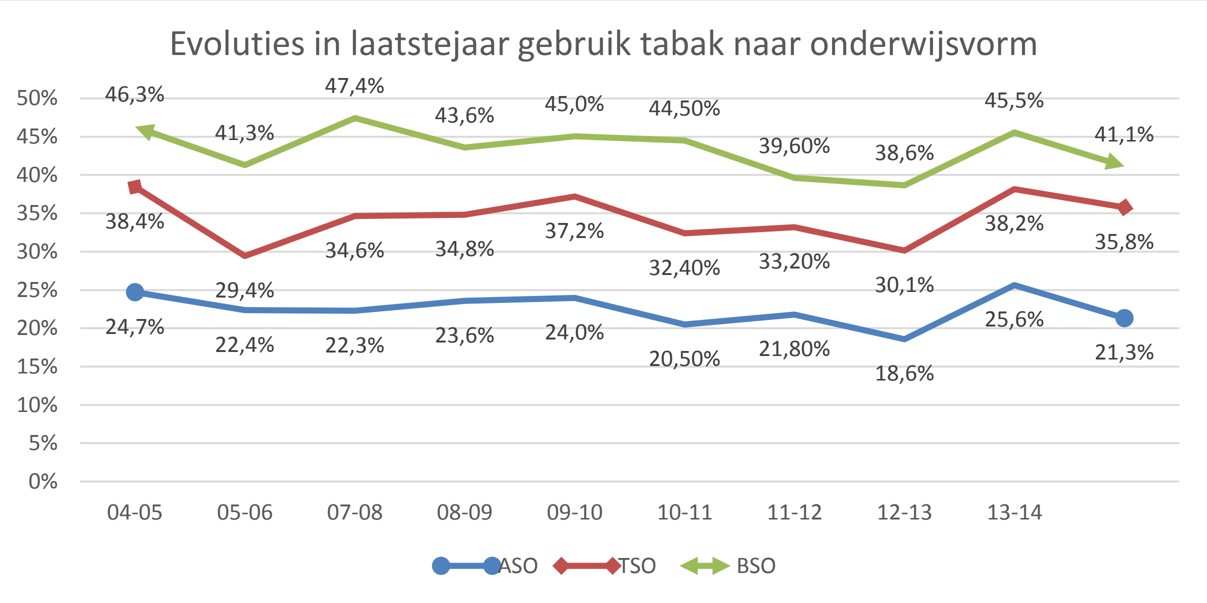

De afgelopen tien jaar zijn de verschillen tussen jongen en meisjes in de evolutie van het laatstejaarsgebruik van tabak eerder beperkt. Het schooljaar 2005-2006 was hierop de uitzondering met een minimaal verschil tussen jongens en meisjes. De resultaten van het huidige schooljaar tonen een kloof tussen jongens en meisjes van ongeveer 6%. Ook in verschillende voorbije jaren werden echter een verschil van 5% optekent, waardoor het nog te vroeg is om te spreken van een gewijzigde trend tussen jongens en meisjes.

Het tabaksgebruik is steeds hoger bij het BSO dan bij de andere onderwijsvormen. Wel leunen de resultaten van het schooljaar 2014-2015 na een tijdelijke stijging in 2013-2014 terug dichter aan bij de resultaten van de schooljaren 2011-2012 en 2012-2013 voor het ASO en BSO. De daling ten op zichtte van vorig schooljaar zette zich minder sterk door in het TSO. Hierbij leunen de resultaten voor het TSO nog dichter aan bij het de resultaten van het BSO dan de voorgaande jaren.

Tabaksgebruik en de wetgeving

Prevalentie naar wettelijke leeftijd

Hoewel de verkoop van tabak aan jongeren onder de 16 jaar verboden is, geeft 15,7% van de -16-jarigen aan ooit te hebben gerookt. Meer dan de helft van hen (11,3%) rookte het laatste jaar. 3,6% van de jongeren onder de 16 jaar is een regelmatige roker. Het verschil tussen -16 jaar en 16+ is evenwel groot. In deze laatste groep is 15,0% van de jongeren een regelmatige roker.

TABAKSGEBRUIK NAAR WETTELIJKE LEEFTIJD

	- 16	16 +
Nooit	84,3%	50,1%
Ooit	15,7%	49,9%
Laatste jaar	11,3%	39,5%
Laatste maand	5,7%	22,4%
Occasioneel	2,6%	9,2%
Regelmatig	3,6%	15,0%
Dagelijks	2,1%	11,2%

Kennis van de wetgeving

Van de jongeren onder de 16 jaar is 68,5% op de hoogte dat de verkoop van tabaksproducten onder de 16 jaar verboden is. Bij de leerlingen boven de 16 jaar is de wetgeving beter gekend: 82,3% is op de hoogte van de tabakswetgeving.

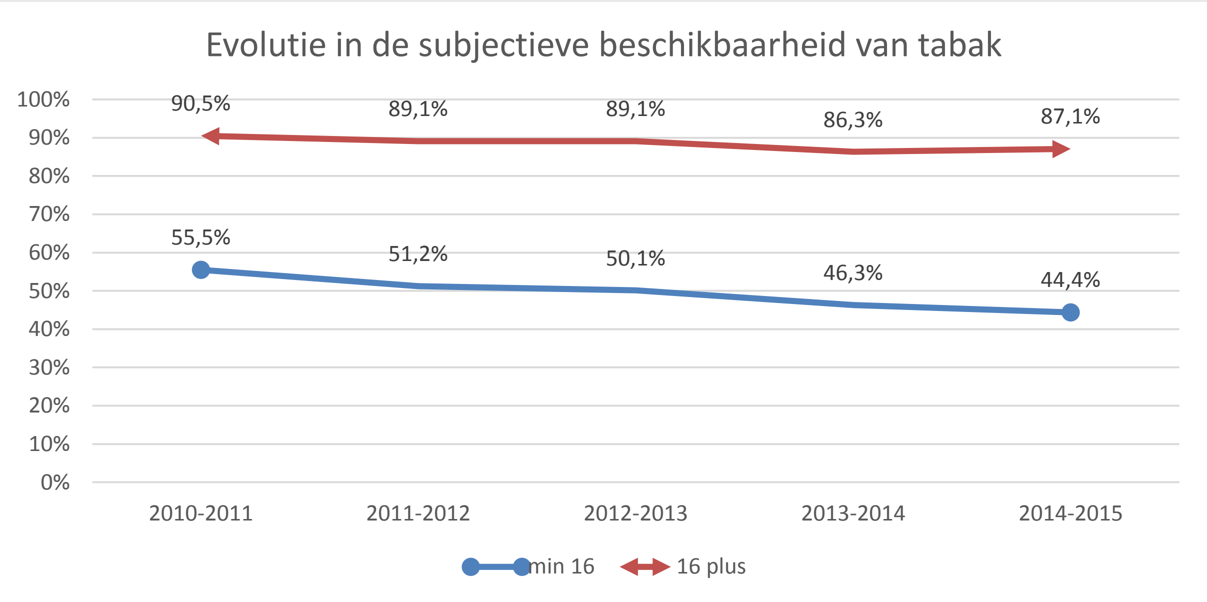
Tabak in de leefwereld van jongeren

Gezien de gemiddelde beginleeftijd, is het niet verwonderlijk dat tabak deel uitmaakt van de leefwereld van 12-14-jarigen: 43,7% zegt minstens 1 vriend te hebben die rookt. Bij 15-16-jarigen heeft 82,3% minstens 1 vriend die rookt en bij 17-18-jarigen is dit 90,5%. Bij de oudere leerlingen kan men eerder kijken naar hoeveel vrienden dan wel roken. Bij 13,9% van de 15-16-jarigen rookt meer dan de helft van de vriendenkring, bij 17-18-jarigen is dit 21,8%.

Er is een sterke link tussen het eigen tabaksgebruik en het aantal vrienden dat rookt. Van de jongeren die nog nooit tabak hebben gerookt, heeft 45,3% ook geen enkele vriend die rookt. Van degene die wel ooit hebben gerookt, is dit slechts 4,3%. Van de jongeren die geen huidige roker zijn (jongeren die niet tijdens het laatste jaar hebben gerookt of aangeven niet langer te roken), geeft 6,1% aan dat meer dan de helft van hun vriendengroep rookt. Bij occasionele rokers stijgt dit aantal tot 22,4% en bij regelmatige rokers tot 57,3%.

Subjectieve beschikbaarheid van tabak

44,4% van de jongeren onder de 16 jaar zegt gemakkelijk aan tabak te kunnen geraken. 47,7% zegt niet aan tabak te kunnen geraken. Tijdens de voorbije vijf schooljaren geven geleidelijk aan minder jongeren onder de 16 aan gemakkelijk aan tabak te geraken.

Alcohol

Prevalentie en frequentie van alcohol

Alcohol is het enige genotsmiddel dat door de meerderheid van de jongeren ooit gebruikt wordt. 65,3% van alle leerlingen heeft ooit alcohol gedronken en 59,2% dronk ook het afgelopen jaar. Toch dronk 34,7% van alle jongeren nog nooit alcohol. Bij de 17-18-jarigen geeft 7,0% aan nog nooit alcohol te hebben gedronken.

De gemiddelde beginleeftijd voor alcohol is 14,3jaar[4]. 39,0% van de 12-14-jarigen heeft ooit al eens alcohol gedronken en 13,1% dronk tijdens de laatste maand. Aan het einde van het secundaire onderwijs heeft de meerderheid van de leerlingen ooit alcohol gedronken (93,0% van de 17-18-jarigen) en dronk 76,4% tijdens de laatste maand.

PREVALENTIE VAN ALCOHOLGEBRUIK	
Nooit	34,7%
Ooit	65,3%
Laatste jaar	59,2%
Laatste maand	42,3%
Occasioneel	44,4%
Regelmatig	14,4%

14,4% van de leerlingen drinkt regelmatig alcohol. 73,3% van de leerlingen dronk geen alcohol in de week voor de bevraging. Van degene die wel alcohol dronken, dronk 13,8% een tot vier glazen alcohol, 12,9% dronk 5 of meer glazen.

Bier is de vaakst gekozen drank bij jongeren. 53,8% van de jongeren heeft het laatste jaar bier gedronken tegenover 38,9% die het laatste jaar wijn en 34,9% die sterkedrank heeft gedronken. Bier wordt vaker regelmatig gedronken dan wijn of sterkedrank: 11,4% van de jongeren drinkt regelmatig bier, terwijl wijn net als andere soorten alcohol door minder dan 4% van de jongeren regelmatig wordt gedronken.

Van alle jongeren was 35,8% ooit al eens dronken en heeft 34,8% ooit aan bingedrinken gedaan[5]. 16,1% van de jongeren geeft aan maandelijks te bingedrinken. Regelmatig dronken zijn of bingedrinken komt beperkt voor: 2,0% van de jongeren geeft aan regelmatig dronken te zijn en 4,4% van de jongeren geeft aan wekelijks te bingedrinken.

PREVALENTIE VAN DRONKENSCHAP	
Nooit	64,2%
Ooit	35,8%
Laatste jaar	27,8%
Regelmatig	2,0%

PREVALENTIE VAN BINGEDRINKING	
Nooit	65,2%
Ooit maar minder dan maandelijks	18,7%
Maandelijks tot dagelijks	16,1%

[4] Berekend op de gemiddelde beginleeftijden van 17-18-jarigen
[5] De definitie bingedrinken is vier glazen alcohol (voor meisjes) of zes glazen alcohol (voor jongens) drinken binnen een tijdsspanne van twee uur. De antwoord categorieën zijn: "nooit", "minder dan maandelijks", "maandelijks", "wekelijks" en "dagelijks of bijna dagelijks". Deze verschillen van de antwoord categorieën die de frequentie van alcoholgebruik en dronkenschap nagaan.

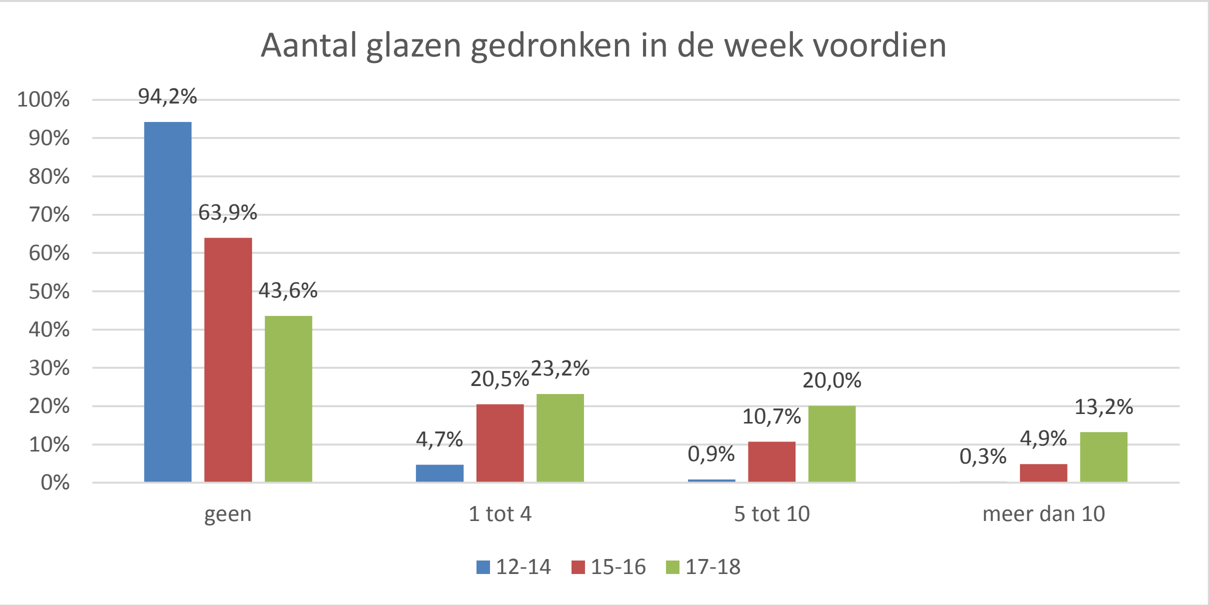
Leeftijd

Terwijl minder dan de helft van de 12-14-jarigen ooit al eens alcohol heeft gedronken (39,0%), heeft de meerderheid (84,0%) van de 15-16-jarigen ooit alcohol gedronken. Bij de 17-18-jarigen heeft 93,0% ooit alcohol gedronken en dronk 72,4% in de maand voor de bevraging. Terwijl bijna 1 op 5 (18,2%) van de 15-16-jarigen regelmatig alcohol drinkt, is dit bij 17-18-jarigen al meer dan een derde van de leerlingen (35,6%). Het dagelijks gebruik van alcohol komt beperkt voor: 0,7% 17-18-jarigen geeft aan dagelijks alcohol te drinken.

ALCOHOLGEBRUIK NAAR LEEFTIJD

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
12-14	61,0%	39,0%	29,4%	13,1%	27,1%	1,6%
15-16	16,0%	84,0%	80,0%	60,4%	61,8%	18,2%
17-18	7,0%	93,0%	90,8%	76,4%	55,1%	35,6%

Terwijl de overgrote meerderheid, 94,2%, van de 12-14-jarigen geen alcohol dronk in de week voor de bevraging, is dit nog maar 43,6% bij 17-18-jarigen. Bij de twee oudere groepen zien we niet alleen dat meer jongeren in de week voordien alcohol hadden gedronken, maar ook dat 17-18-jarigen meer glazen alcohol hadden gedronken dan 15-16-jarigen. Bij de 15-16-jarigen dronk 15,6% meer dan 4 glazen alcohol in die week en bij de 17-18-jarigen is dit 33,2%. 13,2% van de 17-18-jarigen gaf zelfs aan meer dan 10 glazen alcohol te hebben gedronken in de week voor de bevraging.

In de jongste leeftijdscategorie hebben jongeren vooral ooit bier (27,4%) of wijn (26,9%) gedronken. Sterkedrank blijft beperkt, 14,2% dronk ooit sterkedrank. Oudere leerlingen hebben wel ooit al sterkedrank gedronken, namelijk 58,8% van de 15-16-jarigen en 82,0% van de 17-18-jarigen. Respectievelijk 47,2% en 72,6% dronk ook het laatste jaar sterkedrank. Bij de regelmatige alcoholdrinkers blijft bier wel het meest verkozen: 29,2% van de 17-18-jarigen drinkt regelmatig bier; 9,6% drinkt regelmatig wijn en 9,8% drinkt regelmatig sterkedrank.

Hoe ouder de jongeren, hoe meer jongeren ooit al eens dronken waren of aan bingedrinking hebben gedaan. Van alle 12-14-jarigen was 8,4% ooit dronken. Bij 15-16-jarigen is dit 48,9% (waarvan 38,4% nog het laatste jaar) en bij 17-18-jarigen 73,9% (waarvan 60,2% nog het laatste jaar). Evengoed zegt 13,7% van de 17-18-jarigen ooit wel dronken te zijn geweest, maar niet meer in het afgelopen jaar. Bij de oudste leerlingen is 1 op 20 regelmatig dronken.

PREVALENTIE VAN DRONKENSCHAP

	ooit	laatste jaar	Regelmatig
12-14	8,4%	4,9%	0,2%
15-16	48,9%	38,4%	1,6%
17-18	73,9%	60,2%	6,1%

6,8% van de 12-14-jarigen deed ooit aan bingedrinken, net als 50,5% van de 15-16-jarigen en 70,2% van de 17-18-jarigen. Bij de oudste groep jongeren geeft 37,6% aan maandelijks te bingedrinken, 12,3% geeft aan elke week te bingedrinken. Dit cijfer ligt hoger dan het aantal 17-18-jarigen dat aangeven wekelijks dronken te zijn.

PREVALENTIE VAN BINGEDRINKING

	nooit	Ooit tot minder dan maandelijks	maandelijks tot dagelijks
12-14	93,2%	5,3%	1,5%
15-16	49,5%	28,4%	22,1%
17-18	29,8%	32,5%	37,6%

Jongens-meisjes

Het verschil in de prevalentie van alcohol tussen jongens en meisjes is eerder klein: 61,2% van de jongens dronk het afgelopen jaar alcohol tegenover 57,2% van de meisjes. Het verschil in frequentie is groter: 18,5% van de jongens drinkt regelmatig alcohol, bij meisjes is dit 10,2%. Wel dronken meisjes gemiddeld hun eerste glas vroeger dan jongens (14,5 jaar tegenover 14,2 jaar).

ALCOHOLGEBRUIK NAAR GESLACHT

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
Jongens	32,2%	67,8%	61,2%	43,9%	42,4%	18,5%
Meisjes	37,2%	62,8%	57,2%	40,6%	46,4%	10,2%

Bijna evenveel jongens en meisjes dronken alcohol in de week voor de bevraging: 29,1% van de jongens en 24,3% van de meisjes. Wel dronken meer jongens een hoger aantal glazen in de week voor de bevraging dan meisjes: 16,2% van de jongens dronk 5 glazen of meer in de week vooraf, terwijl dit bij meisjes 9,4% bedraagt.

De verschillen in dronkenschap en bingedrinken tussen jongens en meisjes zijn kleiner dan wat men zou verwachten. 31,4% van de jongens geven aan het voorbije jaar dronken te zijn geweest tegenover 24,2% meisjes. 35,5% van de jongens geeft aan ooit aan bingedrinken te hebben gedaan, net zoals 34,0% van de meisjes. 18,3% van de jongens en 13,8% van de meisjes bingedrinken maandelijks.

Onderwijsvormen

Bij jongeren in de middenschool geven meer jongeren uit de B-stroom aan ooit al eens alcohol te hebben gedronken (39,9%) dan jongeren uit de A-stroom (27,9%).

Tussen de onderwijsvormen voor de tweede en derde graad zijn de verschillen niet groot. Algemeen drinken de leerlingen uit het ASO minder vaak en minder veel dan de leerlingen uit het TSO en BSO.; In het ASO is er een kleinere groep regelmatige drinkers (16,0%) dan in het BSO (24,1%) en het TSO (25,4%). Minder leerlingen uit het ASO dronken in de week voor de bevraging alcohol dan leerlingen uit het BSO en TSO (65,9% leerlingen in het ASO dronk geen alcohol; in het BSO daalt dit tot 59,1% en tot 58,7% in het TSO). In het BSO dronk 22,0% van de leerlingen 5 glazen alcohol of meer, in het TSO was dit 21,3% en in het ASO 15,6%.

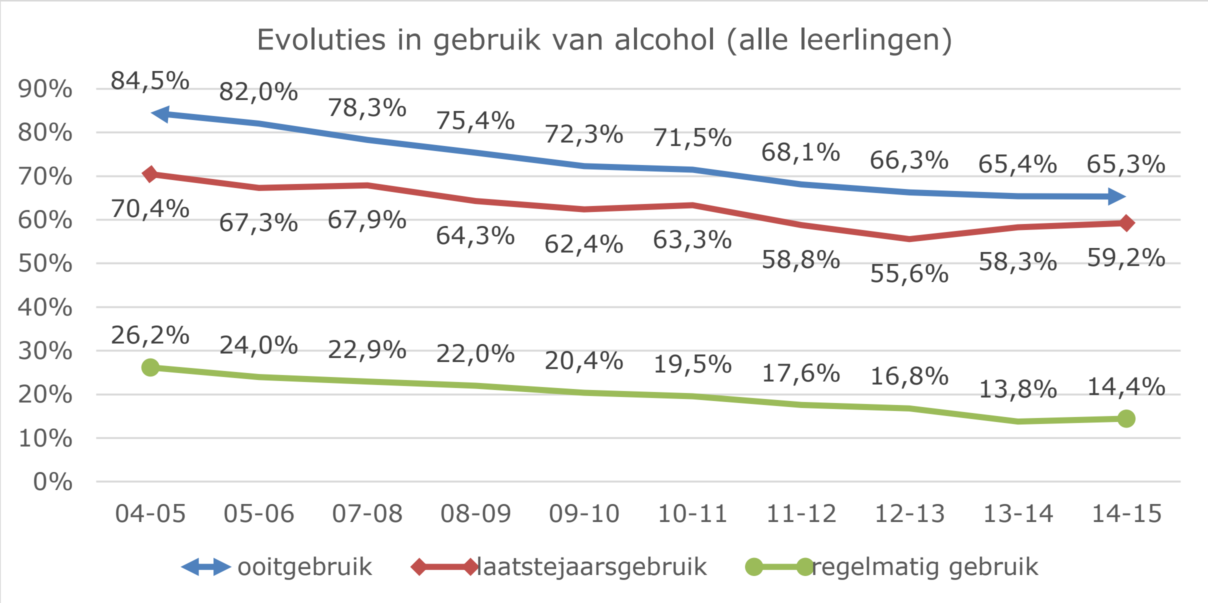
ALCOHOLGEBRUIK NAAR ONDERWIJSVORM

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
A-stroom	72,1%	27,9%	18,8%	7,2%	17,4%	0,9%
B-stroom	60,1%	39,9%	24,8%	12,9%	20,7%	3,3%
ASO	20,2%	79,8%	75,9%	57,6%	59,6%	16,0%
BSO	15,1%	84,9%	80,1%	58,8%	55,7%	24,1%
TSO	14,0%	86,0%	81,9%	61,8%	56,5%	25,4%

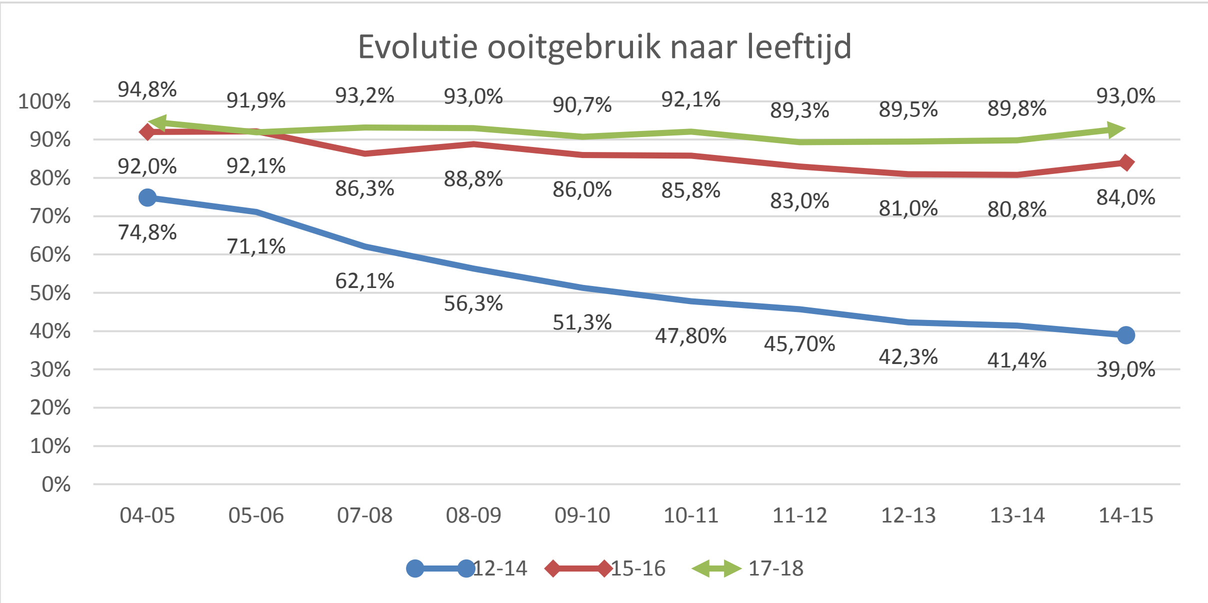
Minder jongeren uit het ASO geven aan tijdens het laatste jaar dronken te zijn geweest (35,5%) dan jongeren uit het BSO (42,7%) en TSO (45,3%). In het ASO geven 19,6% van de jongeren aan maandelijks te bingedrinken. In het BSO is dit 25,1% en in het TSO 27,8%.

Evoluties in alcoholgebruik

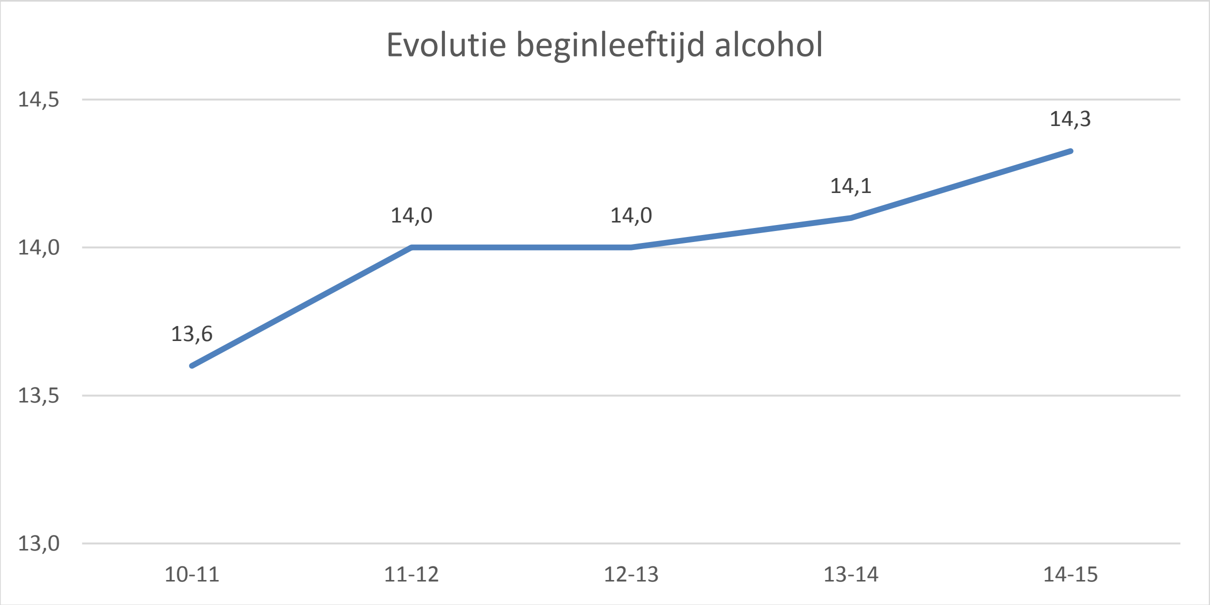
De laatste tien jaar daalde het ooitgebruik van alcohol. Tot twee schooljaren terug gold dit ook voor het laatstejaarsgebruik. Over de voorbije twee schooljaren steeg het laatstejaarsgebruik met 3,6%. Ook het regelmatig gebruik van alcohol stijgt voor het eerst terug, zij het in kleine mate.

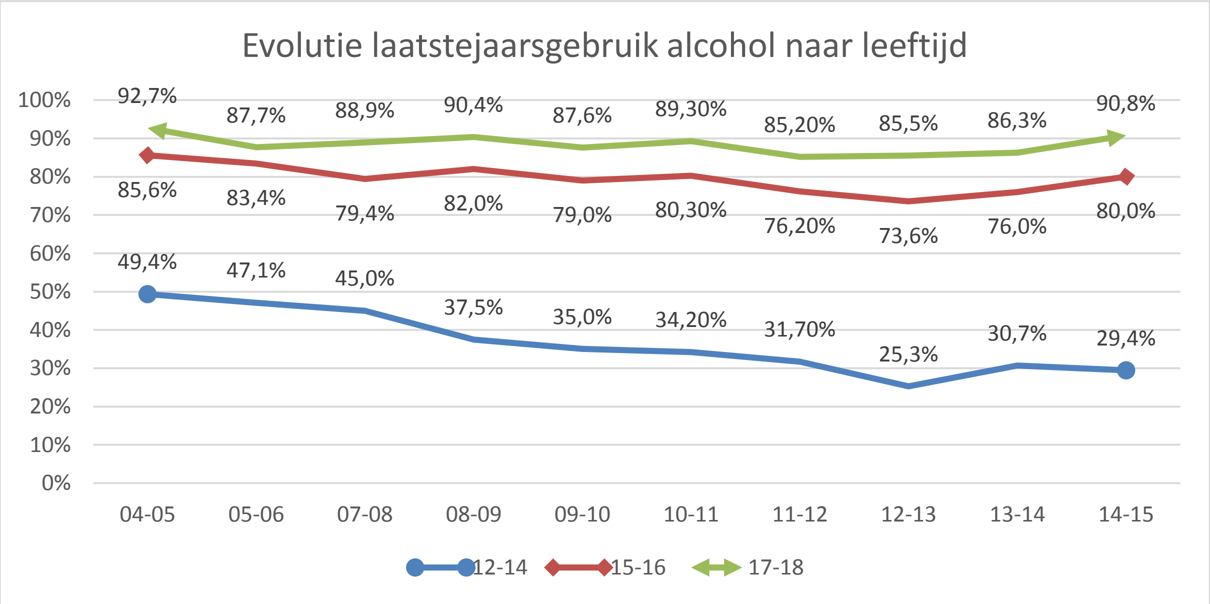
De sterke daling in het ooitgebruik en het laatstejaarsgebruik is voornamelijk toe te wijzen aan een sterke daling van het alcoholgebruik bij de jongste leerlingen. Bij mondjesmaat daalt ook het ooitgebruik bij de groep 15-16-jarigen tot vorig schooljaar. In het schooljaar 2014-2015 ligt het ooitgebruik alweer hoger voor de 15-16 jarigen en de 17-18-jarigen.

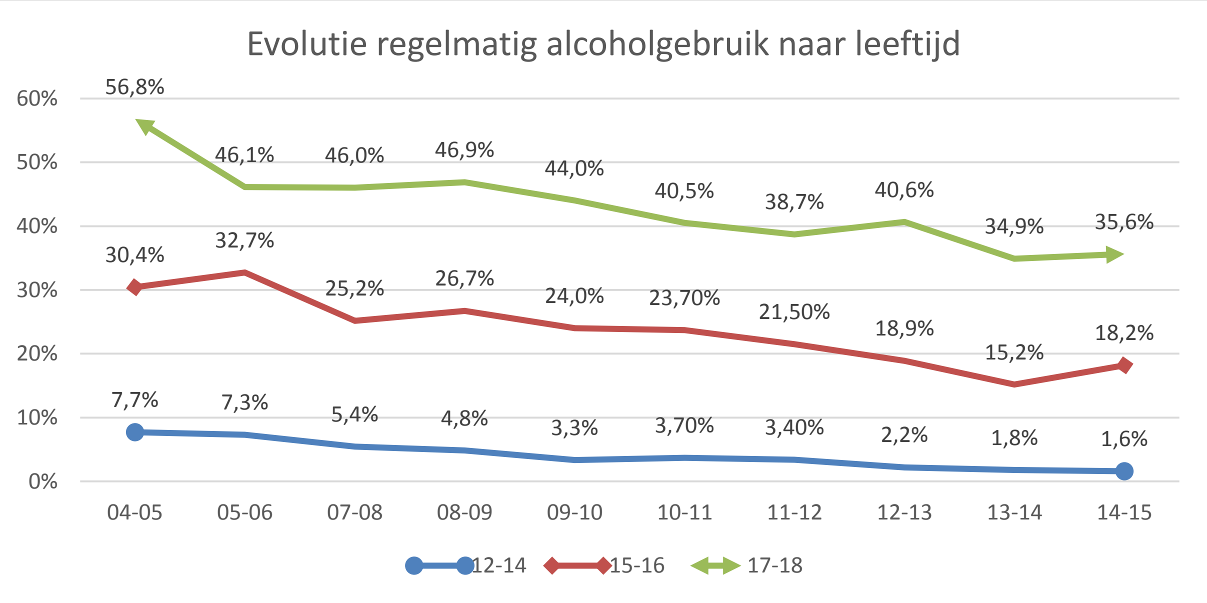
De cijfers wijzen erop dat meer en meer jongeren hun eerste glas alcohol pas op latere leeftijd drinken. De gemiddelde beginleeftijd schoof de voorbije 5 jaar op van 13,6 jaar naar 14,3.

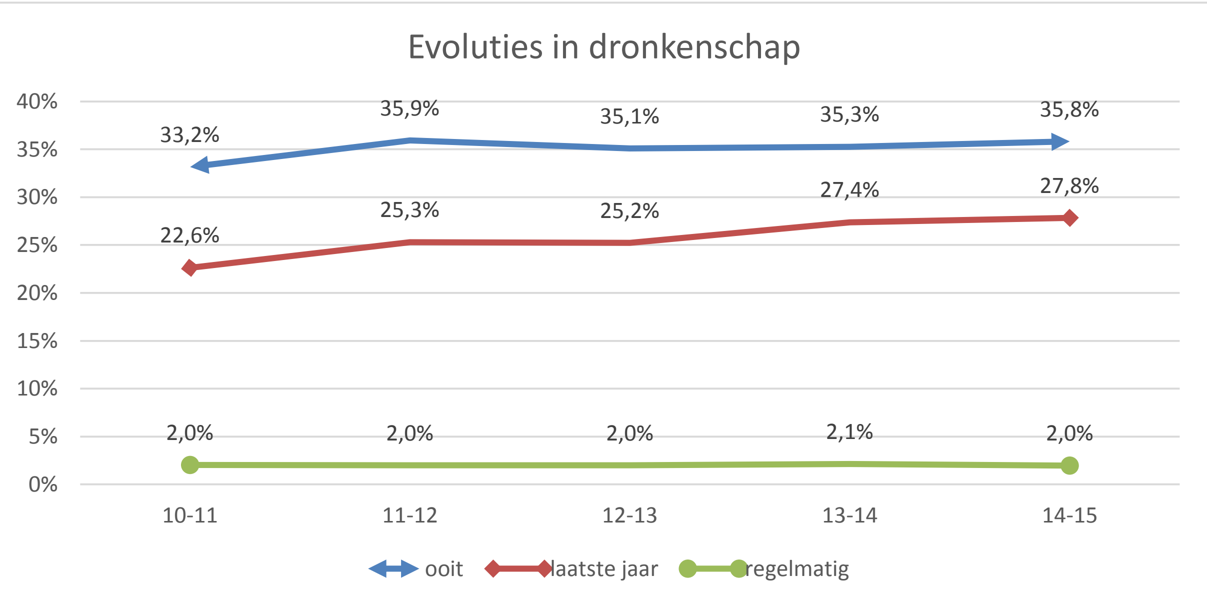
Tussen de schooljaren 2004/2005 en 2012/2013 daalde het laatstejaarsgebruik sterk bij de 12-14-jarigen. Het jaar nadien steeg het laatstejaarsgebruik en voor het huidige schooljaar zijn de resultaten op hetzelfde niveau. Bij de twee oudere leeftijdsgroepen schommelde het laatstejaarsgebruik. Hoewel er een stijging is bij deze groepen, is deze niet opvallend hoger dan andere resultaten uit eerdere bevragingsjaren.

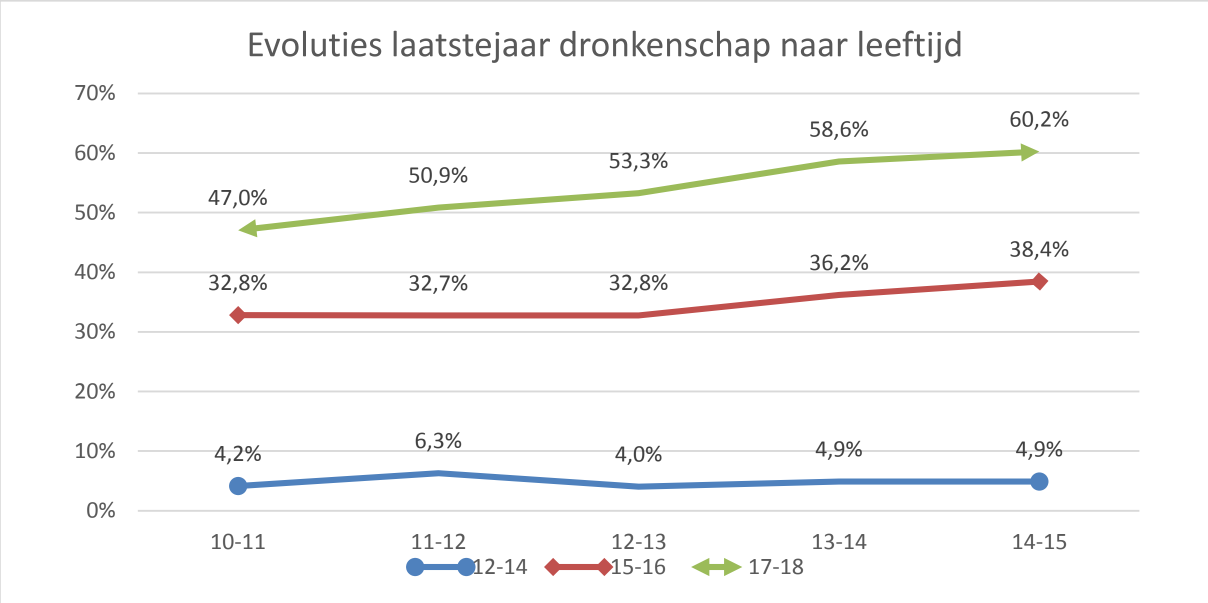
De lichte stijging in het regelmatig alcoholgebruik zien we vooral bij de leeftijdsgroep 15-16 jaar.

De evoluties in de prevalentie van dronkenschap bij jongeren van de voorbije vijf jaar toont geen veranderingen. De prevalentie van ooit dronken zijn schommelt rond de 35 à 36%. De prevalentie voor in het laatste jaar dronken zijn schommelt voor het tweede jaar op rij rond de 27,5%. Het regelmatig dronken zijn, komt beperkt voor.

De stijging in de prevalentie van tijdens het laatste jaar dronken zijn is merkbaar bij zowel de 17-18 jarigen , alsook sinds de voorbije twee schooljaren bij de 15-16 jarigen.

Alcohol in de belevingswereld van jongeren

Motieven om al dan niet alcohol te drinken

De meeste leerlingen die nooit alcohol hebben gedronken, zeggen dit niet te doen omdat men alcohol niet nodig heeft (70,5%). Dit geldt voor alle leeftijden, onderwijsrichtingen en zowel jongens als meisjes. De twee volgende meeste genoemde motivaties zijn: omdat men alcohol ongezond vindt (47,1%) en omdat alcohol drinken voor hun leeftijd verboden is (53,1%).

Er zijn slechts kleine nuance verschillen tussen de top drie gekozen motieven per leeftijdscategorie. Elke leeftijdsgroep geeft voornamelijk aan niet te drinken omdat alcohol schadelijk is. De jongste groep zal vaker aangeven geen alcohol te drinken omdat het voor hen verboden is (61,3%). Bij de 17-18-jarigen wordt de reden "omdat ik een sterke persoonlijkheid heb" belangrijker (38,9%).

Jongens zullen vaker dan meisjes aangeven geen alcohol te drinken omdat ze sportief zijn (41,1% tegenover 22,8%). Er zijn geen verschillen in de top drie gekozen motivaties (omdat ik het niet nodig heb, omdat het verboden is, omdat het ongezond/gevaarlijk is)

De meest vermelde motieven om wel alcohol te drinken zijn met stip voor de gezelligheid met vrienden (73,8%) en omdat men er zin in had (48,9%), vooral bij de twee oudste leeftijdsgroepen. De top drie bij 12-14-jarigen is voor de gezelligheid met vrienden (45,5%), uit nieuwsgierigheid (39,8%) en omdat het hen werd aangeboden (34,8%). Naar geslacht en onderwijsvorm zijn er geen verschillen in de top drie motivaties.

12 tot 15% van alle jongeren geeft aan alcohol te drinken om zich goed te voelen, om hun zorgen te vergeten of om dronken te worden. Nog eens 5,8% drinkt tegen de verveling. Deze motieven kunnen wijzen op een verhoogd risicogedrag.

Negatieve ervaringen na het drinken van alcohol

Bijna de helft van de jongeren die het laatste jaar alcohol dronk, had een slechte ervaring na het drinken van alcohol. Voor de meesten bleef dit beperkt tot misselijk worden. 48,4% van alle jongeren die het afgelopen jaar alcohol dronken, werden hierdoor misselijk. 26,5% schaamde zich de dag nadien over hun gedrag. Dat teveel alcohol al eens kan leiden tot een ruzie of een gevecht, ondervond 12,2% van de laatstejaarsgebruikers. 7,3% van de jongeren had seksueel contact waar men achteraf spijt van had. 6,7% beschadigde al eens eigendommen onder de invloed van alcohol. In de problemen komen op school of met de politie ten gevolge van alcohol bleef beperkt.

Alcohol in de vriendenkring

Gezien de aanvaardende cultuur voor alcohol, is het niet verwonderlijk dat alcohol deel uitmaakt van de leefwereld van 12-14-jarigen: 55,4% heeft minstens 1 vriend die alcohol drinkt. Bij de oudere leerlingen heeft de overgrote meerderheid minstens 1 vriend die alcohol drinkt en kan men eerder kijken naar hoeveel vrienden dan drinken.

De ruime meerderheid heeft een vriendengroep waar meer dan de helft van alle vrienden alcohol drinkt (64,6% bij 15-16-jarigen en 84,9% bij 17-18- jarigen). 19,2% van de 15-16-jarigen en 37,4% van de 17-18-jarigen heeft een vriendenkring waar meer dan de helft van de vriendenkring minstens 1 keer per maand dronken is. De meerderheid (90,7%) van wie regelmatig alcohol drinkt, heeft een vriendengroep waar meer dan de helft alcohol drinkt. Bijna de helft (47,8) van de regelmatige drinkers heeft een vriendengroep waar meer dan de helft minstens 1 keer per maand dronken is.

Alcohol, de wetgeving en de grenzen voor verantwoordelijk gebruik

Alcoholgebruik bij jongeren onder de 16 jaar

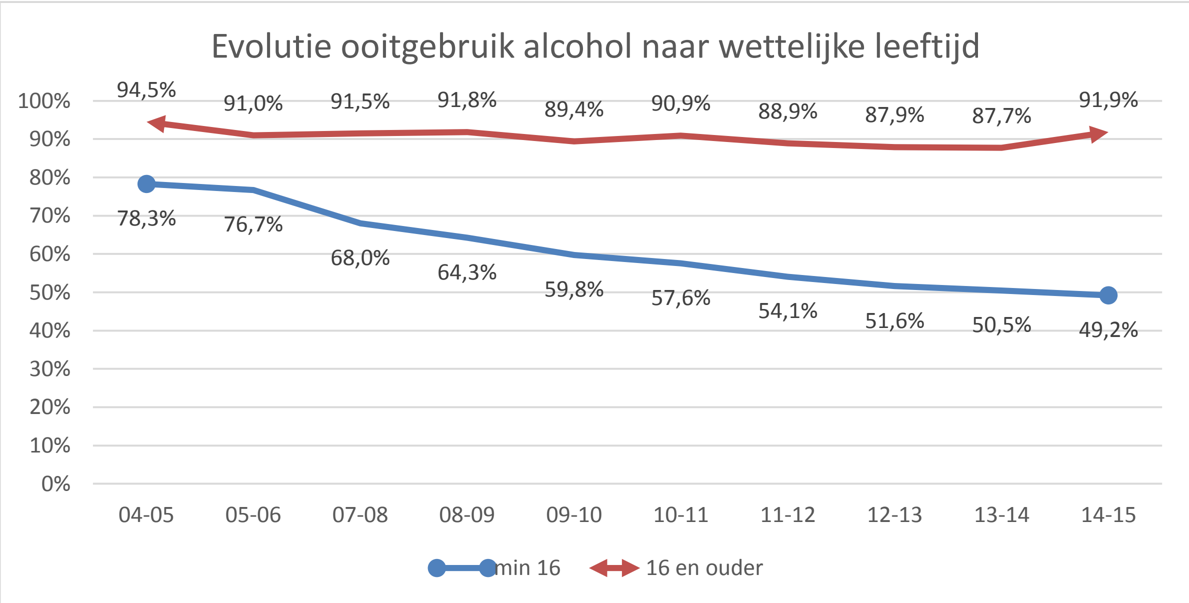
De VAD grenzen voor verantwoordelijk gebruik onder de 16 jaar is, conform de wetgeving, geen alcoholgebruik. Toch heeft 49,2% van de min-16-jarigen ooit alcohol gedronken en dronk 40,9% het laatste jaar.

PREVALENTIE VAN ALCOHOLGEBRUIK

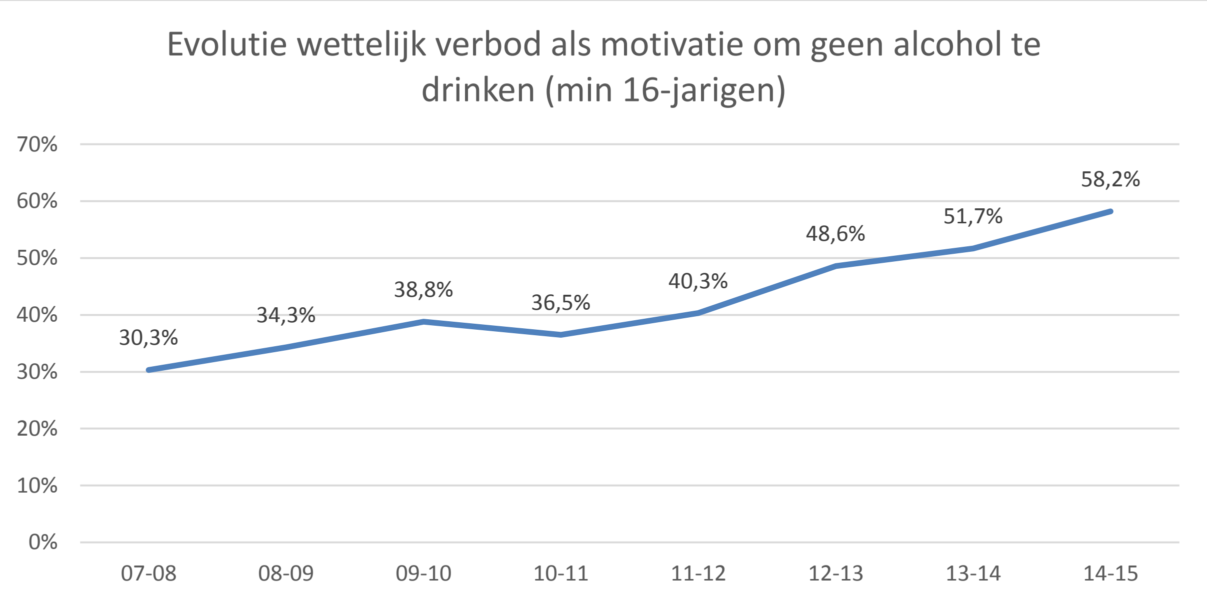
	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
Min 16	50,8%	49,2%	40,9%	22,9%	36,2%	4,1%
16 en ouder	8,1%	91,9%	89,3%	73,9%	57,9%	31,3%

Sinds het schooljaar 2003/2004 is er een sterke daling van het aantal jongeren onder de 16 jaar die ooit al eens alcohol hebben gedronken. Terwijl bij de eerste meting de grote meerderheid al eens alcohol had gedronken, is dit voor het schooljaar 2014/2015 gedaald tot 49,2%. Hiermee zijn er voor het eerst meer jongeren onder de 16 die geen alcohol drinken dan jongeren die wel drinken.

Opmerkelijk stijgt het ooitgebruik bij de jongeren die 16 jaar of ouder zijn, dit na een voorzichtige daling in de afgelopen drie jaar. Het resultaat ligt op een gelijk niveau als schooljaar 2008/2009.

Van de jongeren onder de 16 jaar die geen alcohol drinken, geeft 58,2% aan dit niet te doen omdat alcohol nog verboden is voor hen, wat opnieuw een hoger cijfer is dan het jaar voordien. Sinds het schooljaar 2007/2008 tot nu is er een verdubbeling van het aantal jongeren onder de 16 jaar die deze reden aangeven als motivatie om geen alcohol te drinken.

Alcoholgebruik bij jongeren 16 jaar en ouder

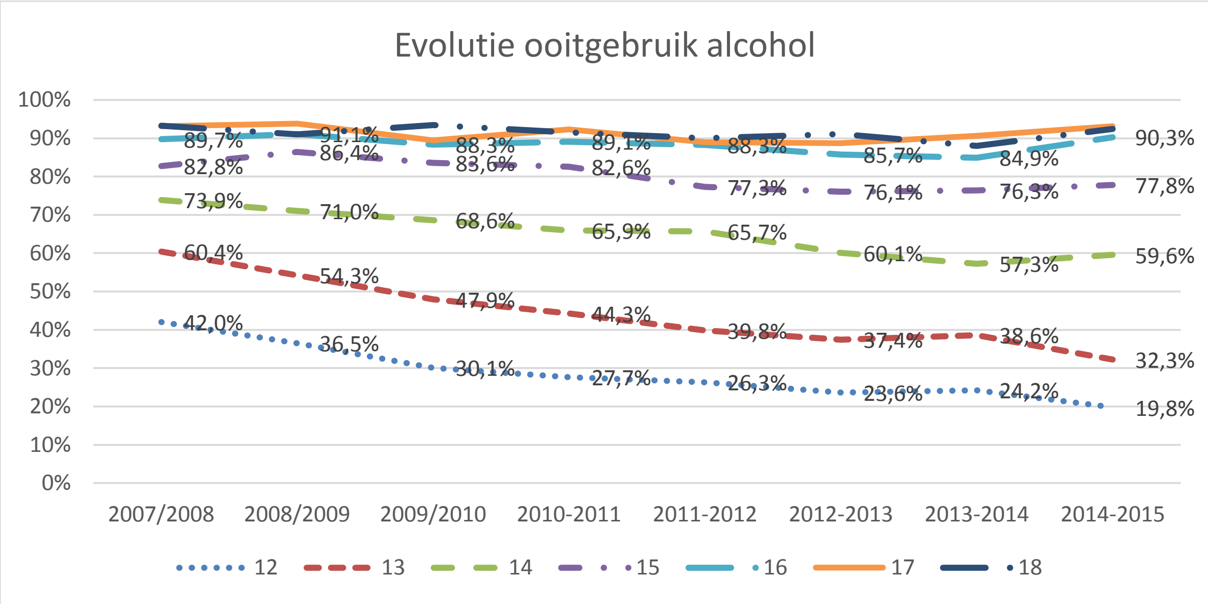
De maximale grens voor verantwoordelijk alcoholgebruik bij jongeren tussen de 16 en 18 jaar stelt dat jongeren slechts op maximum 2 gelegenheden per week alcohol mogen drinken en dat men per gelegenheid niet meer dan 2 (1 à 2 voor meisjes) standaardglazen[6] alcohol mag drinken. Dit mag ook geen wekelijkse gewoonte zijn. In onze steekproef geeft 31,3% van de jongeren van 16 jaar en ouder aan elke week alcohol te drinken. 28,6% dronk in de week voor de bevraging meer dan 4 glazen alcohol.

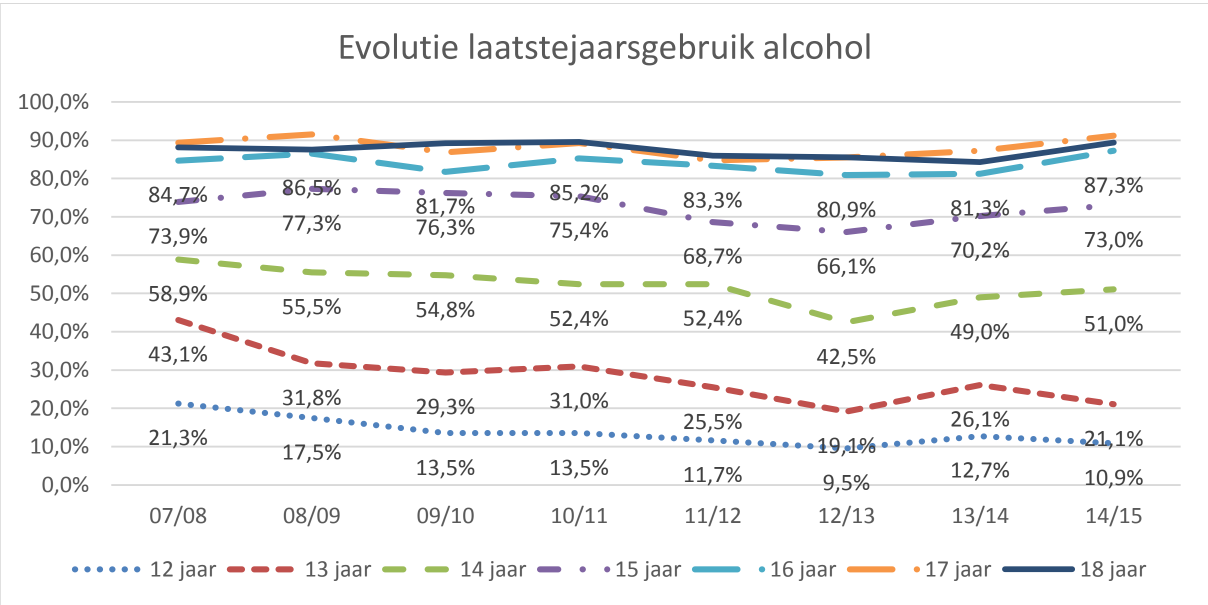
Bijkomend is het voor 16- en 17-jarigen bij wet enkel toegelaten bier en wijn te drinken. Toch dronk 41,1% van alle minderjarigen ooit al eens sterkedrank en dronk 32,6% het laatste jaar sterkedrank. Bij jongeren tussen 12-14 jaar is sterkedrank minder courant: 8,1% dronk het laatste jaar sterkedrank. De grootste sprongen in het laatstejaarsgebruik liggen tussen 14 en 16 jaar: 16,1% van de 14-jarigen dronk het afgelopen jaar sterkedrank, bij 15-jarigen is dit al 35,9% en bij 16-jarigen 59,0%. Het regelmatig gebruik van sterkedrank is bij de jongeren van 16 jaar of jonger eerder beperkt. 4,6% van de 16-jarigen drinkt regelmatig sterkedrank. Bij 17-jarigen ligt dit iets hoger, namelijk 8,0%. Bij 18-jarigen is er bijna een verdubbeling: 15,1% drinkt regelmatig sterkedrank.

[6] Een standaardglas bevat 10 gram alcohol. Het volume van een standaardglas wordt bepaald door het volume procent van de desbetreffende drank.

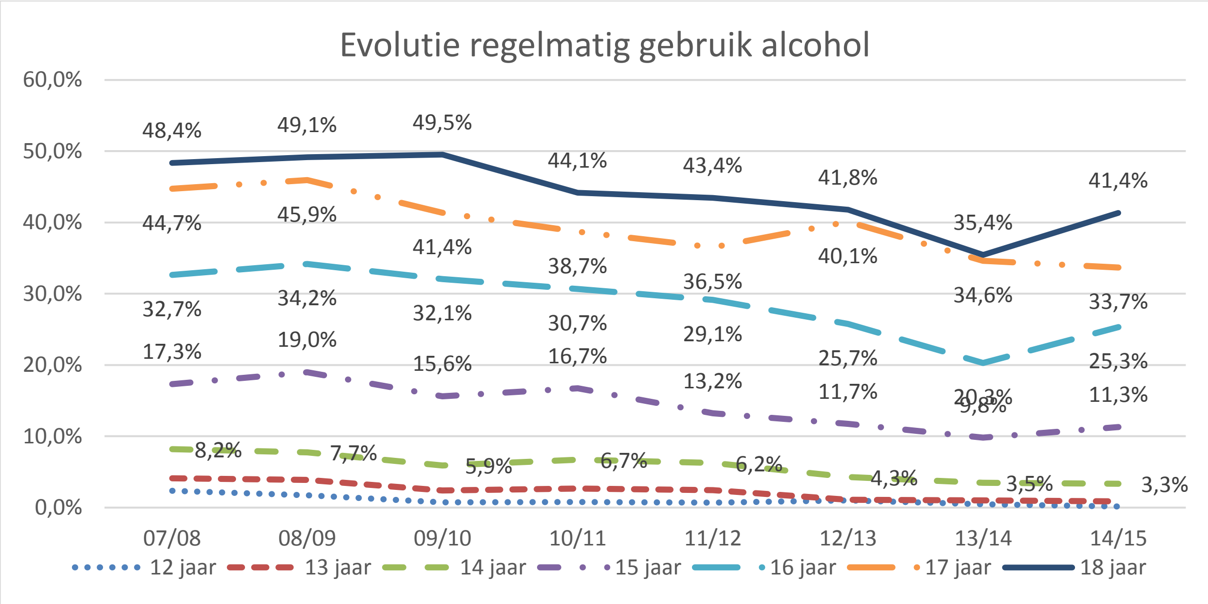
Alcoholgebruik per leeftijd

Het ooitgebruik van alcohol halveerde de voorbije schooljaren bij 12 en 13 jarigen. De daling zette zich minder door onder 14-jarigen. Bij 15-jarigen daalde het ooitgebruik pas later, vanaf 2011/2012. Ondanks de daling, leunen de resultaten dicht aan bij het ooitgebruik van 16-jarigen. Tussen 16-17 en 18-jarigen zijn de verschillen in het ooitgebruik van alcohol kleiner. Wel steeg het voorbije schooljaar het ooitgebruik bij 16-jarigen. De resultaten zijn gelijkaardig voor het laatstejaarsgebruik.

Sinds het schooljaar 2009/2010 daalde regelmatig alcoholgebruik bij 16-,17-, en 18-jarigen. Bij 16- en 18-jarigen steeg dit schooljaar het regelmatig alcoholgebruik.

Beschikbaarheid van alcohol

57,7% van de jongeren onder de 16 jaar zegt gemakkelijk aan bier of wijn te kunnen geraken. 27,2% zegt resoluut er niet aan alcohol te kunnen geraken. Gezien de huidige wetgeving, is dit een laag cijfer. 46,0% van de minderjarigen zegt gemakkelijk aan sterkedrank te kunnen geraken.

Kennis van de wetgeving

De overgrote meerderheid van de jongeren is op de hoogte van de alcoholwetgeving. 96,1% van de jongeren onder de 16 weet dat de verkoop en het schenken van bier en wijn verboden is onder de 16 jaar en 91,1% weet dat de verkoop en het schenken van sterkedrank verboden is onder de 18 jaar. Bij jongeren van 16 jaar en ouder stijgen deze cijfers tot respectievelijk 97,8% en 96,8%.

Psychoactieve medicatie

Prevalentie en frequentie van psychoactieve medicatie

In de enquête werd het gebruik van drie psychoactieve medicijnen bevraagd, namelijk slaap- en kalmeringsmiddelen, ADHD-medicatie en opwekmiddelen. Van deze drie werden slaap- en kalmeringsmiddelen het vaakst door leerlingen gebruikt: 13,4% van alle leerlingen gebruikte ooit deze medicatie, tegenover 7,2 die ooit ADHD-medicatie nam en 3,4% die ooit opwekmiddelen innam.

PREVALENTIE VAN PSYCHOACTIEVE MEDICATIE

	slaap- en kalmerings-middelen		ADHD-medicatie		opwek-middelen	
	ooit	laatste jaar	ooit	laatste jaar	ooit	laatste jaar
12-14	10,6%	3,9%	6,1%	3,9%	2,7%	1,3%
15-16	15,5%	7,3%	7,7%	5,2%	4,3%	1,9%
17-18	16,0%	8,2%	8,9%	4,6%	3,7%	1,6%
Jongens	10,5%	4,4%	9,1%	5,7%	3,0%	1,3%
Meisjes	16,3%	7,6%	5,3%	3,3%	3,9%	1,8%
A-stroom	9,6%	3,5%	5,4%	3,8%	2,6%	1,4%
B-stroom	10,5%	3,7%	11,4%	6,0%	3,1%	1,4%
ASO	14,4%	5,6%	3,7%	2,3%	3,2%	1,3%
BSO	15,4%	9,5%	13,0%	7,1%	4,5%	2,2%
TSO	16,1%	7,8%	9,3%	6,1%	4,3%	1,9%
Totaal	**13,4%**	**6,0%**	**7,2%**	**4,5%**	**3,4%**	**1,6%**

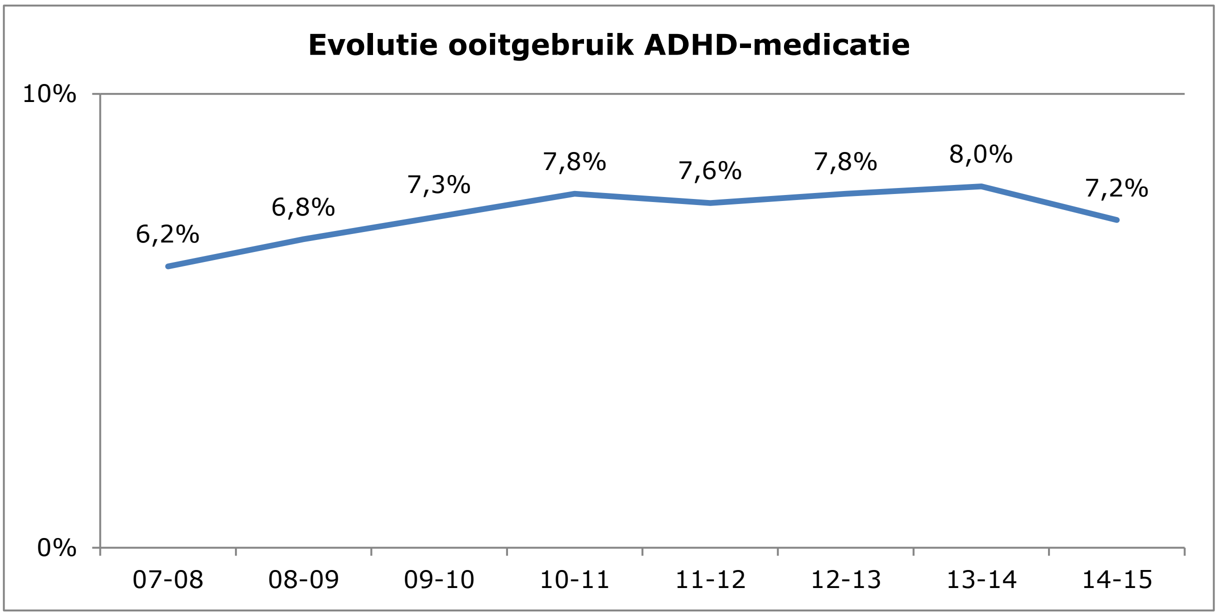
In beperkte mate ligt het gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen hoger bij 15-16 en 17-18-jarigen. Het laatstejaarsgebruik bij 12-14- jarigen is 3,9% en is 8,2% bij de 17-18-jarigen.

Meisjes hebben iets vaker ooit slaap- of kalmeringsmiddelen gebruikt (16,3%) dan jongens (10,5%), terwijl jongens vaker ooit ADHD-medicatie hebben genomen (9,1%) dan meisjes (5,3%).

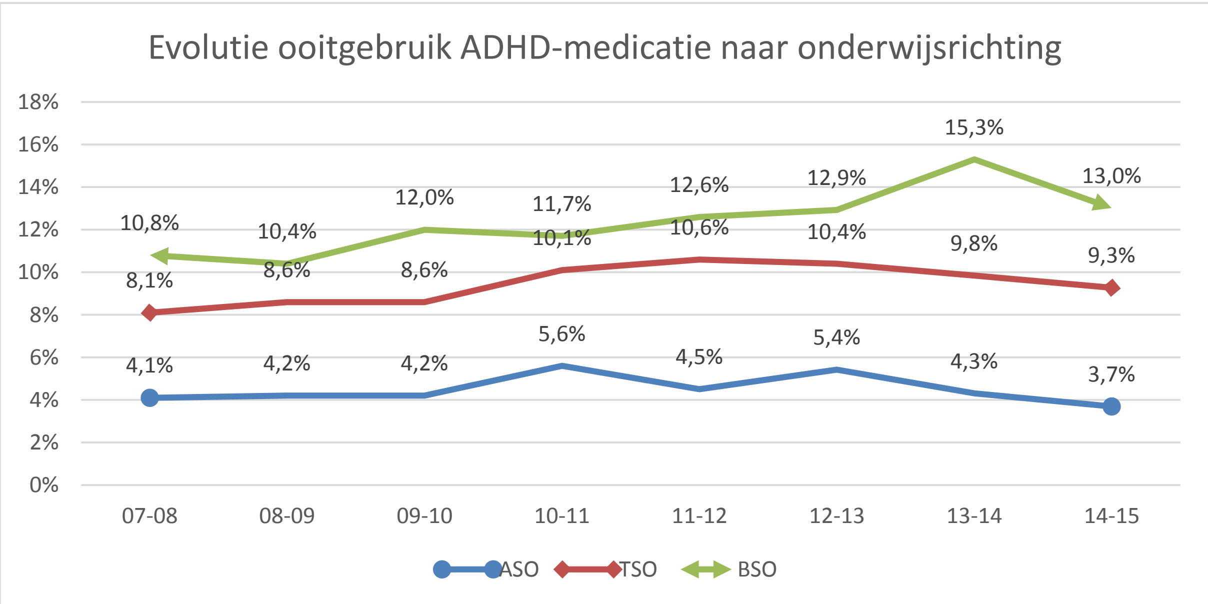
Vooral in de B-stroom en het BSO geven jongeren aan ooit ADHD-medicatie te hebben gebruikt, respectievelijk 11,4% en 13,0%. Ten opzichte van leerlingen in de A-stroom (5,4%) of het ASO (3,7%) ligt dit beduidend hoger.

Evoluties in psychoactieve medicatie

Het ooitgebruik van ADHD-medicatie nam tussen 2007/2008 en 2013/2014 licht toe van 6,2% tot 8,0%[7] . Dit schooljaar daalt het ooitgebruik tot 7,2%.

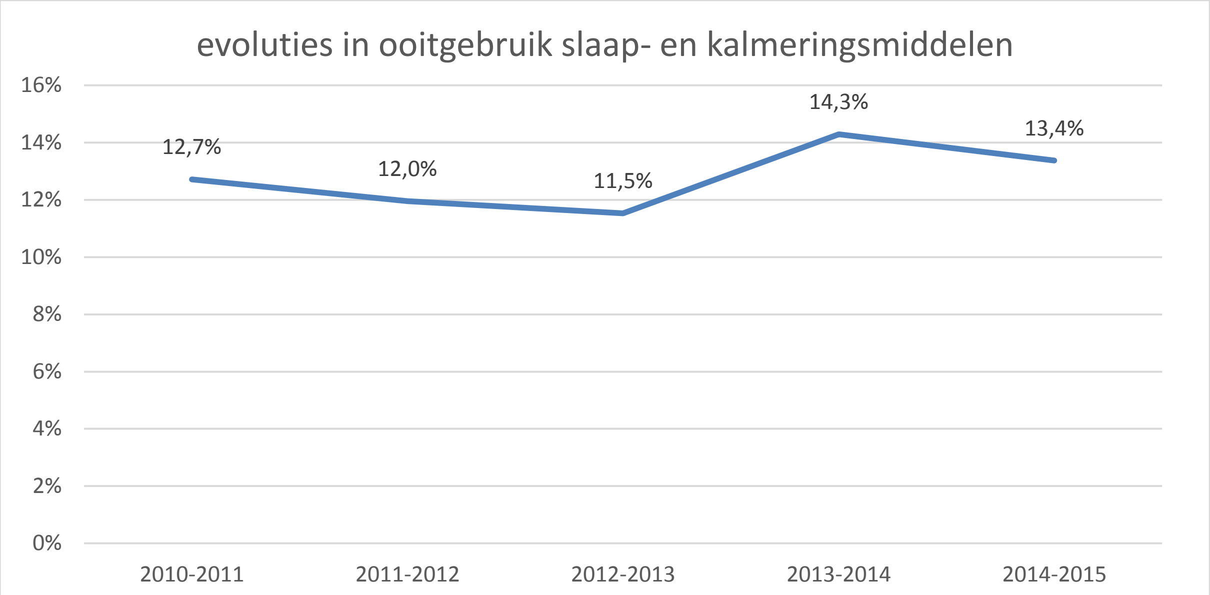

Het ooitgebruik van ADHD-medicatie stijgt niet gelijkwaardig per onderwijsvorm. Terwijl het ooitgebruik stabiel bleef onder jongeren uit het ASO, steeg het gebruik wel bij jongeren uit het BSO. Al daalde ook het ooitgebruik in het BSO tijdens het schooljaar 2014/2015.

[7] Gezien de lagere frequenties, moet men mogelijke trends voorzichtig interpreteren

Tussen 2010/2011 en 2012/2013 schommelde het ooitgebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen rond de 12%. In het schooljaar 2013/2014 was er een lichte stijging tot 14,3%, al is de prevalentie ondertussen gedaald tot 13,4%.

Gezien de lage prevalentie van opwekmiddelen, wordt de evolutie niet verder in detail besproken.

Cannabis

Prevalentie en frequentie van cannabis

Cannabis is en blijft de meest gebruikte illegale drug: 15,3% van alle leerlingen heeft ooit cannabis geprobeerd, tegenover 2,7% die ooit een andere illegale drug dan cannabis heeft geprobeerd.

Het voorbije jaar gebruikte 11,3% cannabis. Cannabis wordt hoofdzakelijk occasioneel gebruikt: 9,2% van de jongeren gebruikt occasioneel cannabis en 2,0% gebruikt regelmatig. In totaal gaf 4,6% van de jongeren aan cannabis in de maand voor de bevraging te hebben gebruikt.

PREVALENTIE VAN CANNABISGEBRUIK	
Nooit	84,7%
Ooit	15,3%
Laatste jaar	11,3%
Laatste maand	4,6%
Occasioneel	9,2%
Regelmatig	2,0%

Leeftijd

Bij 12-14-jarigen is het ooitgebruik van cannabis uitzonderlijk (2,9%), bij 15-16-jarigen heeft 18,9% en bij 17-18-jarigen heeft 36,0% ooit cannabis gebruikt. De gemiddelde beginleeftijd voor cannabis is 15,7 jaar. De piekmomenten voor een eerste joint zijn 15 en 16 jaar (tezamen 70,5% van de ooitgebruikers).Het laatstejaarsgebruik ligt lager (14,4% van de 15-16-jarigen en 25,2% van de 17-18-jarigen). 4,3% van de 17-18 jarigen gebruikt regelmatig cannabis. 6,1% van de 17-18-jarigen gebruikte cannabis in de week voor de bevraging.

CANNABISGEBRUIK NAAR LEEFTIJD

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
12-14	97,1%	2,9%	2,4%	1,0%	1,9%	0,5%
15-16	81,1%	18,9%	14,4%	5,9%	11,7%	2,7%
17-18	64,0%	36,0%	25,2%	10,0%	20,7%	4,3%

Jongens-meisjes

Meer jongens dan meisjes hebben ooit (19,1% tegenover 11,5%) en het laatste jaar (14,5% tegenover 7,9%) cannabis gebruikt. Er zijn ook meer jongens die regelmatige gebruikers zijn (3,1%) dan meisjes (1,0%). In de week voor de bevraging gebruikte 4,2% van de jongens cannabis, tegenover 1,7% van de meisjes.

CANNABISGEBRUIK NAAR GESLACHT

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
Jongens	80,9%	19,1%	14,5%	6,3%	11,5%	3,1%
Meisjes	88,5%	11,5%	7,9%	2,8%	6,8%	1,0%

Onderwijsvormen

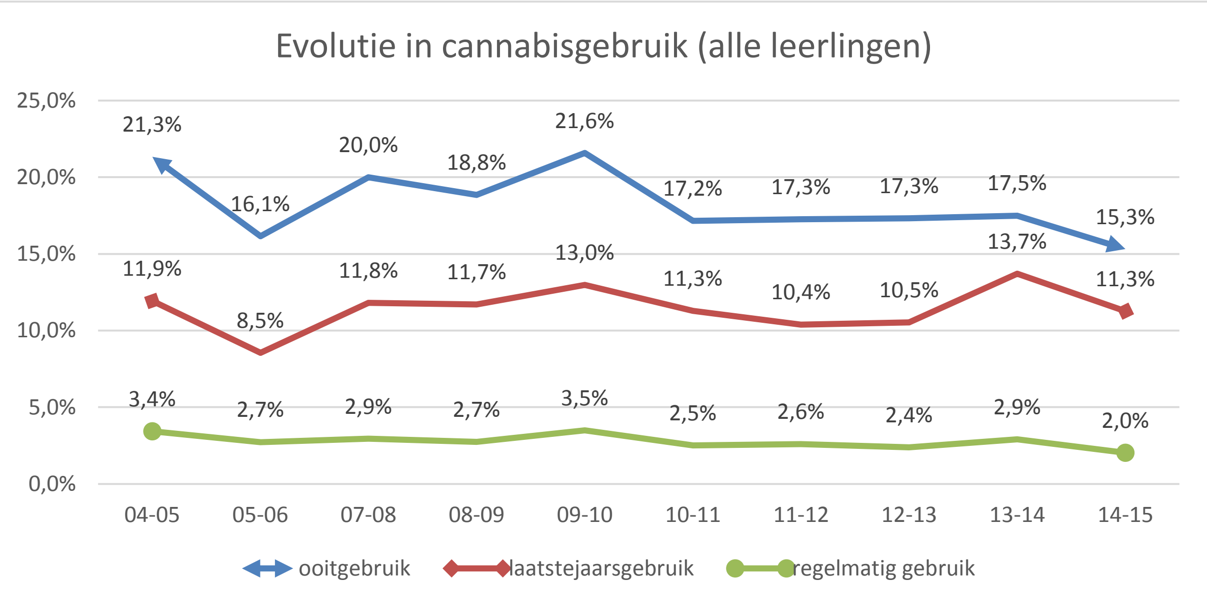
Meer leerlingen uit het BSO en TSO hebben ooit cannabis gebruikt (respectievelijk 29,1% en 26,7%) dan leerlingen uit het ASO (15,2%). In het BSO is 5,4% van de leerlingen een regelmatige cannabisgebruiker, in het TSO 3,9% en in het ASO 0,9%.

CANNABISGEBRUIK NAAR ONDERWIJSVORM

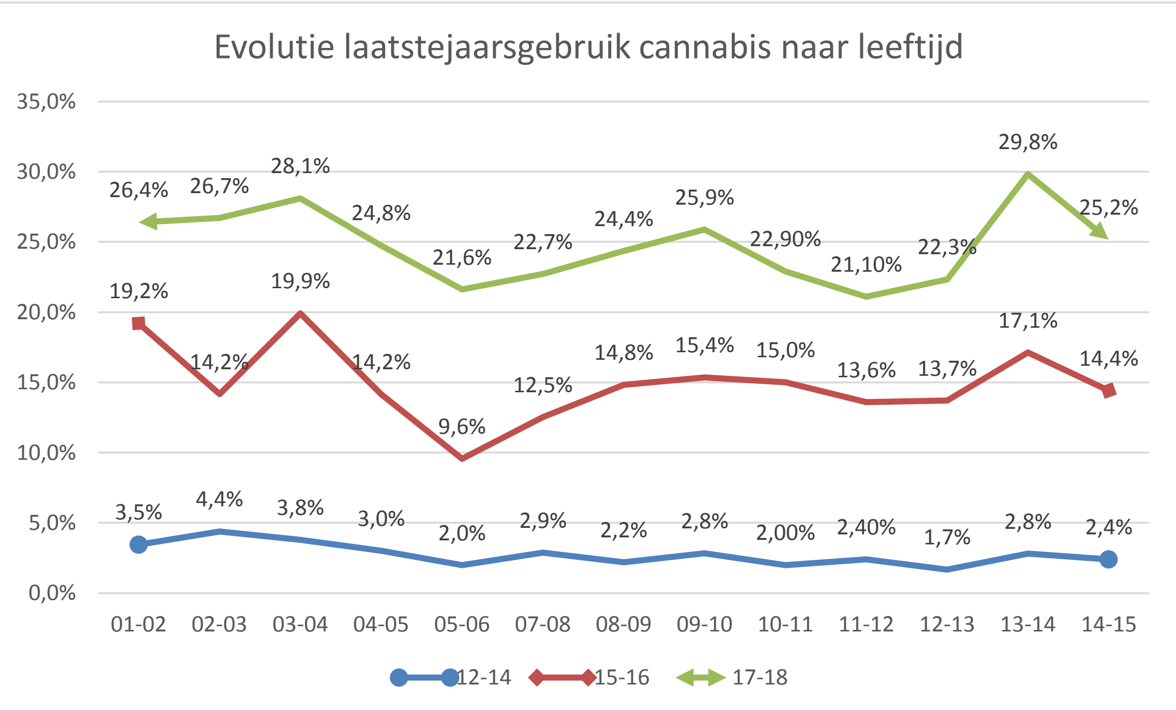
	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
A-stroom	99,0%	1,0%	1,0%	0,2%	0,7%	0,2%
B-stroom	95,3%	4,7%	3,7%	2,3%	3,3%	0,7%
ASO	84,8%	15,2%	11,3%	3,6%	10,4%	0,9%
BSO	70,9%	29,1%	20,4%	9,0%	14,5%	5,4%
TSO	73,3%	26,7%	19,8%	8,9%	16,0%	3,9%

Evoluties in het cannabisgebruik

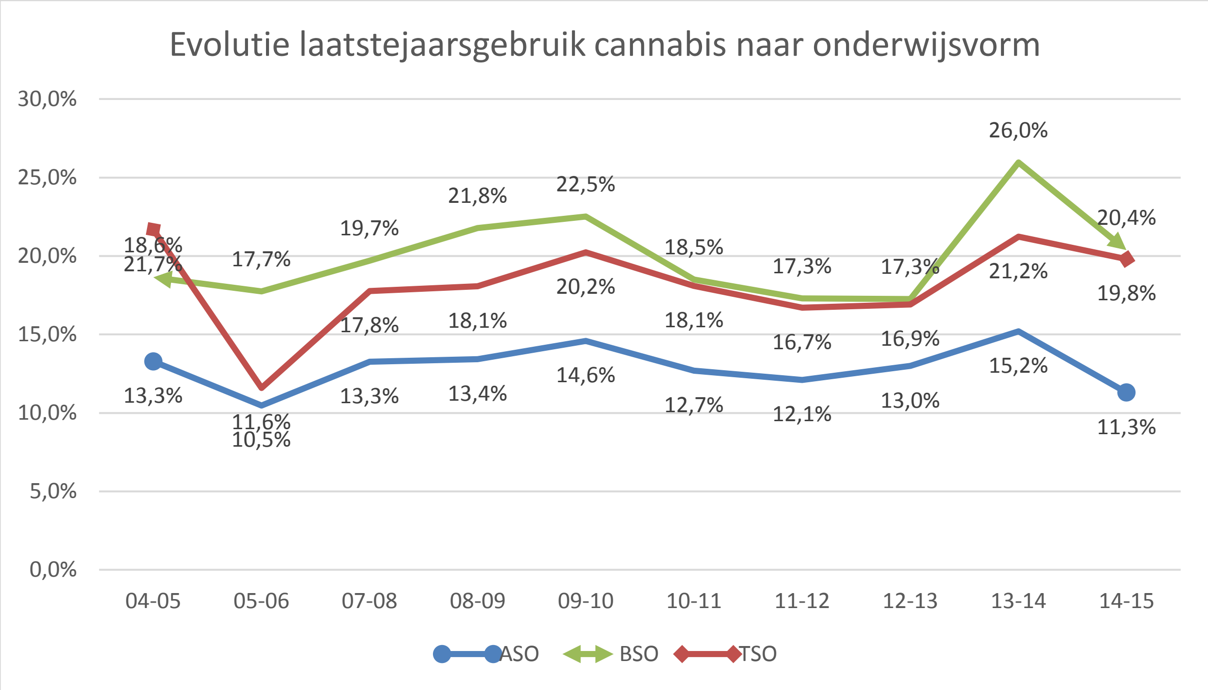
De voorbije vier schooljaren bleef het ooitgebruik van cannabis nagenoeg onveranderd. Dit schooljaar daalt de prevalentie voor het eerst. Terwijl vorig schooljaar het laatstejaarsgebruik nog steeg, daalt dit het huidige schooljaar opnieuw. Het regelmatig gebruik van cannabis blijft beperkt.

Vorig schooljaar flakkerde het laatstejaarsgebruik van cannabis sterk op bij de oudste leerlingen van 17-18 jaar. Voor het huidige schooljaar zien we opnieuw een daling, al is het resultaat nog steeds hoger dan de prevalentie in 2012-2013.

Vorig schooljaar steeg het laatstejaarsgebruik sterk bij jongeren in het BSO. Hun prevalentie daalt in het huidige schooljaar, waardoor het verschil tussen jongeren uit het BSO en TSO opnieuw minimaal is. Vooral bij leerlingen uit het ASO daalde het laatstejaarsgebruik van cannabis.

Cannabis in de belevingswereld van jongeren

Motivaties om al dan niet cannabis te gebruiken

De meest aangehaalde motieven om geen cannabis te gebruiken, zijn omdat jongeren vinden dat ze het niet nodig hebben (77,3% van degene die nooit cannabis hebben gebruikt), omdat ze cannabis gevaarlijk vinden (71,1%) en omdat men het ongezond vindt (59,5%).

12-14_jarigen geven vaker dan 15-16- en 17-18-jarigen aan geen cannabis te gebruiken omdat cannabis verboden is (respectievelijk 62,1%; 42,3% en 32,4%). Daarnaast geven zij vaker aan geen cannabis te willen gebruiken omwille van het product (cannabis is gevaarlijk of ongezond, ze hebben de gevolgen gezien bij iemand die cannabis gebruikte).

Het grootste verschil tussen jongens en meisjes is dat jongens vaker aangeven geen cannabis te gebruiken omdat ze sportief zijn (41,2% tegenover 20,7%). Terwijl meisjes eerder gemotiveerd zijn geen cannabis te gebruiken omwille van het product (ze vinden het gevaarlijk, ongezond, hebben het niet nodig, hebben geen interesse in de effecten), zijn jongens eerder gemotiveerd geen cannabis te gebruiken omdat ze schrik hebben niet zonder te kunnen, uit schrik voor de reactie van hun ouders of omdat het duur is.

Jongeren uit de A-stroom geven vaker dan leerlingen uit de B-stroom aan geen cannabis te gebruiken omdat cannabis gevaarlijk en ongezond is, of omdat cannabis verboden is.

Motieven om cannabis te gebruiken, zijn voornamelijk voor de gezelligheid met vrienden (59,6%), uit nieuwsgierigheid (46,6%) en om te ontspannen (44,6%).

Evenzeer zegt 34,1% van de ooitgebruikers cannabis te gebruiken om high te worden, 26,7% om zich goed te voelen, 18,8% om zorgen te vergeten en 9,6% tegen de verveling.

Jongeren uit het ASO en TSO geven vaker dan jongeren uit het BSO aan cannabis te hebben gebruikt uit nieuwsgierigheid (respectievelijk 56,3%; 50,0% en 33,8%).

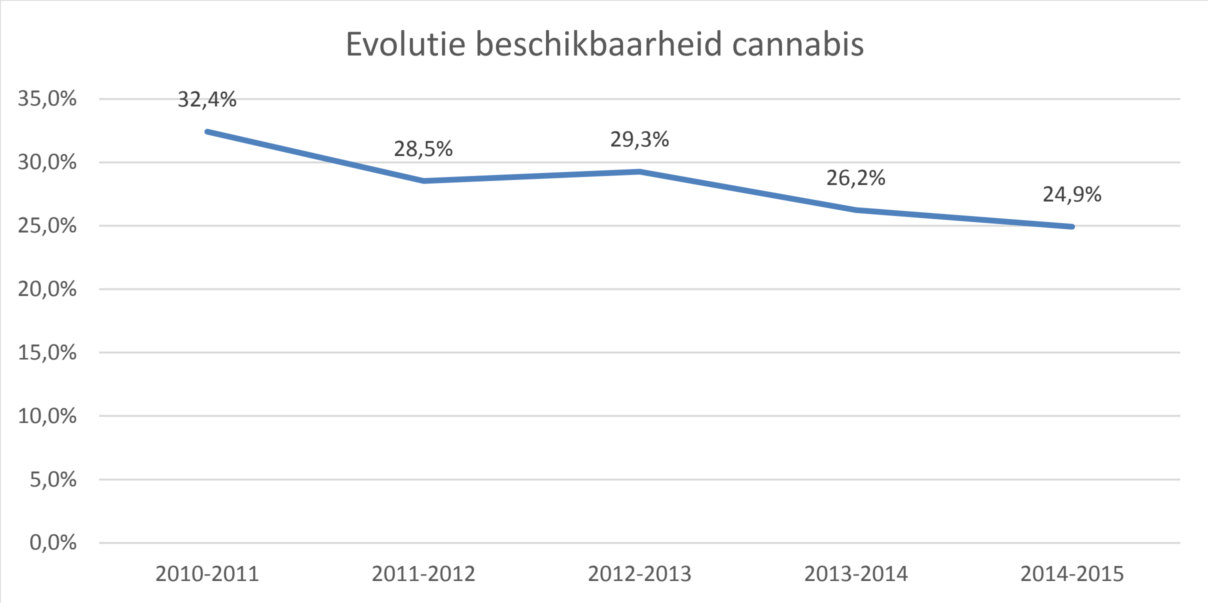
Negatieve ervaringen na het gebruiken van illegale drugs[8]

Van de leerlingen die in het laatste jaar een illegale drug hebben gebruikt, werd 29,9% hierdoor minstens 1 keer ziek. Verder schaamde 12,0% zich de dag nadien al eens over hun gedrag, raakte 5,9% betrokken in een ruzie of gevecht en had 5,3% seksuele contacten waarvan men achteraf spijt had. 9,5% van de leerlingen die in het laatste jaar een illegale drug gebruikten, kwamen hierdoor in de problemen op school en kreeg 6,8% problemen met de politie. Er zijn geen verschillen tussen jongens en meisjes of tussen jongeren uit verschillende onderwijsvormen qua negatieve ervaringen.

Subjectieve beschikbaarheid van cannabis

In totaal geven 24,9% van de jongeren aan gemakkelijk aan cannabis te geraken. Onder de 17-18-jarigen is dit 45,4%. De voorbije vijf jaar daalde de beschikbaarheid van cannabis van 32,4% naar 24,9%.

[8] Hierbij zijn ook andere illegale drugs dan cannabis inbegrepen

Kennis van de wetgeving

74,7% van de jongeren is op de hoogte van de wetgeving rond cannabis. Vooral jongeren uit de B-stroom en het BSO zijn minder op de hoogte. Respectievelijk 66,4% en 62,2% weet dat cannabis verboden is ook voor meerderjarigen.

Cannabis in de vriendenkring

Iets meer dan helft (52,4%) van de 15-16-jarigen heeft minstens 1 vriend die cannabis gebruikt. Bij 17-18-jarigen is dit 65,1%. Het percentage jongeren waar meer dan de helft van de vriendenkring cannabis gebruikt, is 3,4% (15-16-jarigen) en 6,8% (17-18-jarigen).

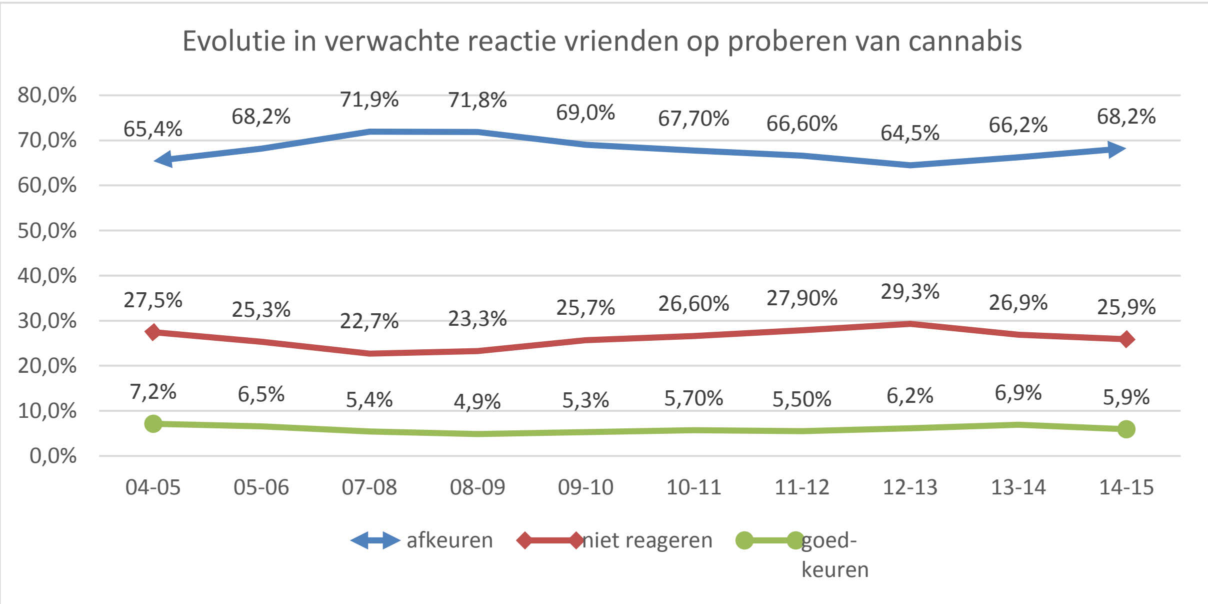
68,2% van alle leerlingen verwacht dat hun vrienden het proberen van cannabis zouden afkeuren en 25,9% verwacht geen reactie. Voor het gebruiken van cannabis verwacht men strengere reacties van vrienden: 80,2% verwacht een afkeuring. Zowel voor proberen als gebruik, verwacht slechts een minderheid een goedkeuring van zijn vrienden. Al liggen de resultaten wel hoger voor 17-18-jarigen (respectievelijk 11,0% en 5,4%). Het onderscheid wordt vooral gemaakt door het feit dat bij de oudere groepen meer leerlingen geen reactie verwachten van hun vrienden.

12-14-jarigen verwachten vaker dat hun vrienden het proberen van cannabis zullen afkeuren (82,4%) dan de oudere leeftijdsgroepen (respectievelijk 59,4% en 51,4%). Hoe ouder de leerlingen, hoe meer leerlingen een onderscheid maken tussen het proberen van cannabis en het gebruiken van cannabis. Zo verwacht 51,4% van de 17-18-jarigen dat hun vrienden het proberen van cannabis zou afkeuren, maar verwacht 70,0% wel een afkeuring voor het gebruiken van cannabis. Jongens verwachten minder vaak een afkeuring van vrienden dan meisjes, dit zowel voor het proberen als voor het gebruiken van cannabis. Leerlingen uit het ASO verwachten vaker dat hun vrienden het gebruik van cannabis zouden afkeuren (83,4%) dan leerlingen uit het TSO (70,7%) of BSO (66,0%). Voor het proberen van cannabis zijn de verschillen minder groot. In het ASO verwacht 65,1% een afkeuring voor het proberen en 83,4% voor het gebruiken van cannabis. In het TSO is dit 56,2% en 70,7%. Bij leerlingen uit het BSO wordt er minder onderscheid gemaakt tussen het eens proberen van cannabis of het gebruiken. 55,5% van de BSO leerlingen verwacht een afkeuring voor het proberen en 66,0% voor het gebruiken van cannabis.

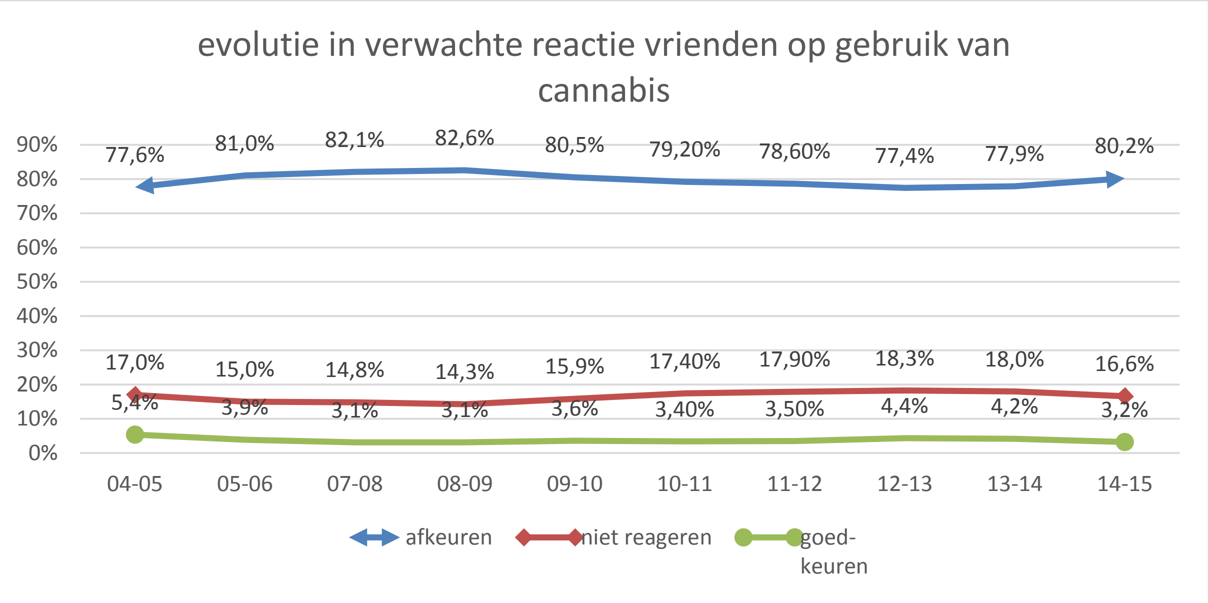
VERWACHTE REACTIE VAN VRIENDEN OP PROBEREN/GEBRUIKEN VAN CANNABIS

	PROBEREN			GEBRUIKEN		
	afkeuren	Niet reageren	goedkeuren	afkeuren	niet reageren	goedkeuren
12-14	82,4%	15,6%	2,0%	88,7%	10,1%	1,2%
15-16	59,4%	32,6%	8,0%	75,0%	20,4%	4,6%
17-18	51,4%	37,6%	11,0%	70,0%	24,7%	5,4%
Jongens	60,5%	31,7%	7,8%	73,0%	22,2%	4,8%
Meisjes	76,0%	20,0%	4,0%	87,6%	10,9%	1,6%
A-stroom	86,0%	13,1%	0,9%	91,8%	7,6%	0,6%
B-stroom	77,5%	19,8%	2,7%	81,4%	16,8%	1,7%
ASO	65,1%	28,0%	6,9%	83,4%	13,8%	2,9%
BSO	55,5%	36,6%	7,9%	66,0%	27,8%	6,2%
TSO	56,2%	33,5%	10,3%	70,7%	24,0%	5,3%
Totaal	68,2%	25,9%	5,9%	80,2%	16,6%	3,2%

Tussen de schooljaren 2004/2005 en 2008/2009 steeg het aantal jongeren dat verwachtte dat hun vrienden het 1 of meerdere keren proberen van cannabis zou afkeuren. De vijf schooljaren daarop volgende daalde deze trend. Dit betekende niet dat jongeren het proberen van cannabis zouden goedkeuren, maar dat jongeren vaker verwachten dat hun vrienden hier niet op zouden reageren. De voorbije twee schooljaren steeg opnieuw het aantal jongeren dat verwacht dat hun vrienden dit zouden afkeuren.

Wel blijven jongeren een onderscheid maken tussen het experimenteren met cannabis en het gebruiken van cannabis. Het aantal jongeren dat verwacht dat hun vrienden het gebruik van cannabis zouden afkeuren schommelt rond de 80%.

Wanneer gevraagd hoe leerlingen zelf zouden reageren op het gebruik van cannabis door hun vrienden, zou 73,8% dit afkeuren en 22,2% zou niet reageren. 21,3% van de leerlingen zou hun vriend niet aanspreken omdat ze cannabis gebruiken niet verkeerd vinden of omdat ze vinden dat ze niets te maken met deze keuze. 71,3% van de leerlingen zouden hun vriend hierover aanspreken.

12-14-jarigen keuren vaker het gebruik van cannabis af (82,2%) dan de oudere leeftijdsgroepen (68,8% van de 15-16- jarigen en 63,6% van de 17-18-jarigen). Zij zullen hun vrienden ook vaker aanspreken, omdat ze cannabis gebruiken verkeerd vinden (36,7%) dan respectievelijk de oudere leeftijdsgroepen (23,0% en 18,2%). Ook zijn jongens minder geneigd om het gebruik van cannabis af te keuren (66,7%) dan meisjes (81,0%).

Andere illegale drugs

Prevalentie en frequentie van andere illegale drugs

2,7% van de leerlingen heeft ooit een andere illegale drugs dan cannabis gebruikt. Bij de oudste leerlingen gebruikte 4,6% in het laatste jaar een andere illegale drug dan cannabis. Xtc is de meest frequent voorkomende drugs, 4,3% van alle 17-18-jarigen heeft ooit xtc gebruikt.

De gemiddelde beginleeftijd voor andere illegale drugs is 15,9 jaar. 73,5% van degene die ooit een andere illegale drugs hadden gebruikt, deed dit voor het eerst op 16 of 17 jaar.

PREVALENTIE VAN ANDERE ILLEGALE DRUGS	
Nooit	97,3%
Ooit	2,7%
Laatste jaar	1,8%
Laatste maand	0,4%

Leeftijd

Andere illegale drugs dan cannabis komen enkel voor bij een kleine groep onder de twee oudste leeftijdscategorieën: 3,0% van de 15-16-jarigen en 6,7% van de 17-18-jarigen hebben ooit andere illegale drugs gebruikt.

GEBRUIK VAN ANDERE ILLEGALE DRUGS NAAR LEEFTIJD

	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Laatste maand
12-14	99,4%	0,6%	0,3%	0,1%
15-16	97,0%	3,0%	1,9%	0,4%
17-18	93,3%	6,7%	4,6%	0,9%

Jongens-meisjes

Hoewel het om kleine groepen leerlingen gaat, tonen de resultaten wel dat iets meer jongens (3,2%) als meisjes (2,2%) ooit een andere illegale drugs heeft gebruikt. Het verschil wordt duidelijker bij de oudste leeftijdsgroep: 8,5% van de 17-18-jarige jongens en 5,0% van de meisjes gebruikten ooit een andere illegale drugs. Respectievelijk 6,5% en 2,8% gebruikten het laatste jaar een andere illegale drugs.

GEBRUIK VAN ANDERE ILLEGALE DRUGS NAAR GESLACHT

	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Laatste maand
Jongens	96,8%	3,2%	2,2%	0,4%
Meisjes	97,8%	2,2%	1,3%	0,3%

Onderwijsrichting

BSO en TSO kennen in verhouding een hoger aantal leerlingen die ooit een andere illegale drug hebben gebruikt (respectievelijk 5,6% en 5,8% tegenover 1,2% in het ASO).

GEBRUIK VAN ANDERE ILLEGALE DRUGS NAAR ONDERWIJSVORM

	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Laatste maand
A-stroom	99,8%	0,2%	0,2%	0,0%
B-stroom	97,3%	2,7%	1,3%	0,7%
ASO	98,8%	1,2%	0,9%	0,3%
BSO	94,4%	5,6%	3,3%	0,4%
TSO	94,2%	5,8%	4,0%	0,8%

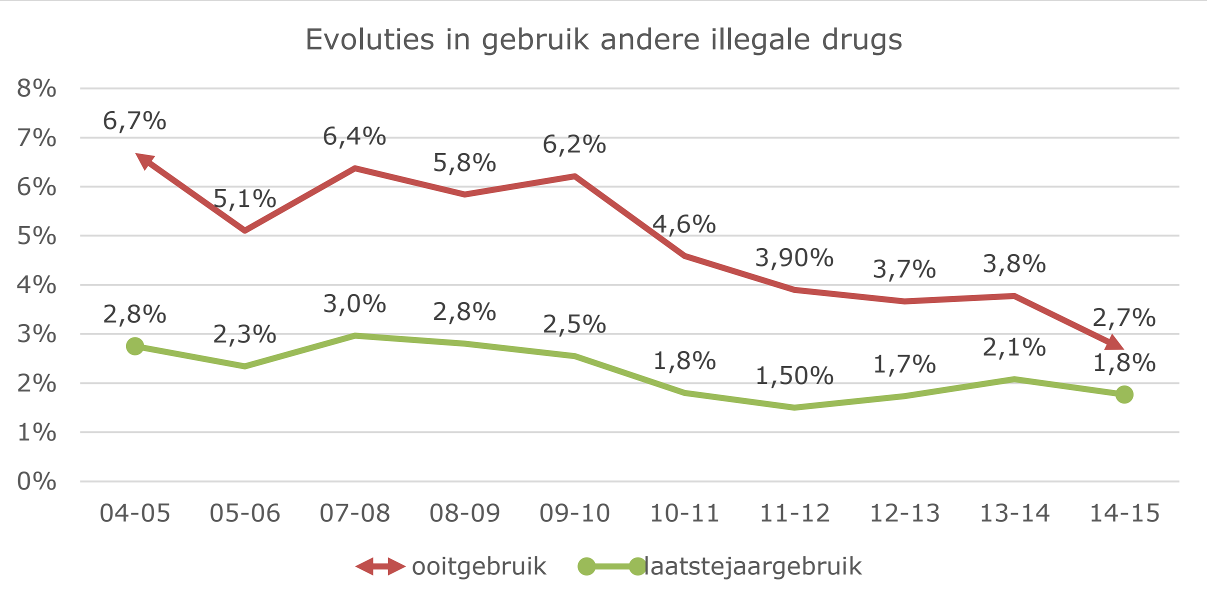
In de leerlingenbevraging werd gepeild naar het gebruik van xtc, amfetamines, hallucinerende middelen en cocaïne. Van deze middelen heeft xtc de hoogte prevalentie met 1,6% van de jongeren die ooit deze drugs gebruikte en 0,9% het laatste jaar.

PREVALENTIE VAN DE VERSCHILLENDE ILLEGALE DRUGS

	XTC		AMFETAMINES		HALLUCINEREDE MIDDELEN		COCAINE	
	ooit	laatste jaar	ooit	laatste jaar	ooit	laatste jaar	ooit	laatste jaar
12-14	0,3%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,3%	0,2%
15-16	1,5%	0,6%	1,5%	0,8%	1,2%	0,6%	1,2%	0,7%
17-18	4,3%	2,7%	3,3%	1,2%	3,6%	1,5%	3,0%	1,4%
Jongens	2,1%	1,3%	1,4%	0,6%	1,6%	0,8%	1,4%	0,8%
Meisjes	1,0%	0,4%	1,1%	0,4%	0,9%	0,3%	1,0%	0,4%
A-stroom	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%
B-stroom	1,6%	1,0%	0,3%	0,3%	0,7%	0,3%	1,3%	1,0%
ASO	0,7%	0,5%	0,5%	0,3%	0,8%	0,3%	0,6%	0,3%
BSO	3,3%	1,5%	3,1%	0,9%	2,8%	1,1%	2,8%	1,0%
TSO	3,4%	1,8%	2,8%	1,4%	2,5%	1,2%	2,3%	1,5%
Totaal	1,6%	0,9%	1,3%	0,5%	1,2%	0,5%	1,2%	0,6%

Evoluties in prevalentie van andere illegale drugs

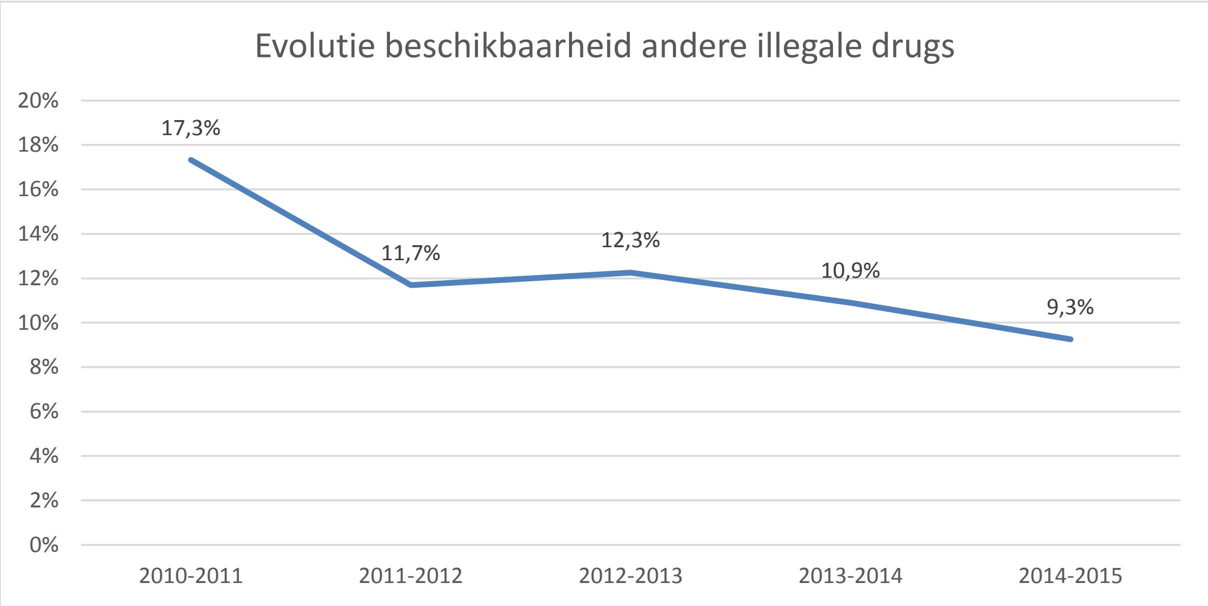
Tussen 2007/2008 en 2009/2010 bleef het ooitgebruik stabiel rond 6%, daarna daalde dit tot 3%. Het laatstejaarsgebruik bleef de voorbije vier jaren stabiel rond 2%. Hiermee verkleint het verschil tussen het ooitgebruik en laatstejaarsgebruik steeds meer.

Andere illegale drugs in de leefwereld van jongeren

In totaal geeft 9,3% van alle jongeren aan gemakkelijk aan andere illegale drugs te geraken. Bij 17-18-jarigen stijgt dit tot 18,5%.

Tijdens de voorbije vijf jaar nam de subjectieve beschikbaarheid van andere illegale drugs af van 17,3% tot 9,3%.

20,0% van de 15-16-jarigen en 26,3% van de 17-18-jarigen heeft minstens één vriend die andere illegale drugs gebruikt en respectievelijk 0,7% en 1,2% heeft een vriendenkring waar meer dan de helft van de vrienden een andere illegale drug gebruikt.

Gokken

Prevalentie en frequentie van gokken

In de VAD-Leerlingenbevraging wordt gepeild naar het gokken met krasbiljetten, bingo spelen op café, meespelen met de lotto, pokeren voor geld en sportweddenschappen. De laatste twee categorieën, pokeren voor geld en sportweddenschappen werden voor het eerst bevraagd in 2013/2014. Eerder werd ook al het online pokeren bevraagd, dit werd uitgebreid naar pokeren online of met vrienden.

Het meest populair bij jongeren zijn krasloten: 32,4% van de jongeren heeft ooit een kraslot gekocht. Daarna volgt meespelen met de lotto (18,5%). Het regelmatig gokken blijft beperkt: 0,5% van alle jongeren gokt regelmatig.

PREVALENTIE VAN GOKKEN

	Ooit	Laatste jaar
Krasbiljet	32,4%	12,4%
Bingo	11,4%	3,3%
Pokeren	12,1%	6,4%
Lotto	18,5%	6,9%
Sportweddenschappen	9,2%	5,7%

Vooral tussen de leeftijdsgroep 12-14 en 15-16 is er een verschil in de laatstejaarsprevalentie voor het kopen van een krasbiljet, het spelen van bingo op café, het pokeren voor geld en het deelnemen aan sportweddenschappen.

PREVALENTIE VAN GOKKEN

		12-14	15-16	17-18
KRASBILJET	**Ooit**	26,9%	36,1%	38,8%
	Laatste jaar	9,9%	14,4%	14,9%
BINGO	**Ooit**	9,1%	12,2%	15,0%
	Laatste jaar	2,3%	3,7%	4,9%
LOTTO	**Ooit**	16,3%	20,4%	20,5%
	Laatste jaar	6,0%	8,1%	7,1%
POKEREN	**Ooit**	6,6%	14,5%	20,1%
	Laatste jaar	3,5%	7,8%	10,5%
SPORT-WEDDENSCHAPPEN	**Ooit**	5,7%	11,7%	12,9%
	Laatste jaar	2,9%	7,2%	9,1%

Pokeren voor geld en sportweddenschappen zijn populairder bij jongens dan bij meisjes: 10,8% van de jongens pokerde het laatste jaar voor geld tegenover slechts 1,9% van de meisjes en 10,2% van de jongens deed het laatste jaar mee aan sportweddenschappen, tegenover 1,0% van de meisjes.

PREVALENTIE VAN GOKKEN

		Jongens	Meisjes
Krasbiljet	**Ooit**	32,5%	32,3%
	Laatste jaar	13,2%	11,6%
Bingo	**Ooit**	12,8%	10,0%
	Laatste jaar	4,6%	2,1%
Lotto	**Ooit**	18,6%	18,4%
	Laatste jaar	7,8%	6,0%
Pokeren	**Ooit**	19,5%	4,5%
	Laatste jaar	10,8%	1,9%
Sport-weddenschappen	**Ooit**	15,6%	2,7%
	Laatste jaar	10,2%	1,0%

Hoewel voor andere middelen vaak de verschillen naar onderwijsrichting opvallen, zijn er slechts kleine verschillen in de prevalentie van de verschillende manieren van gokken. Hooguit het spelen van bingo op café tijdens het laatste jaar is minder frequent bij leerlingen uit het ASO (2,4%) dan leerlingen uit het BSO (6,6%) of TSO (4,1%).

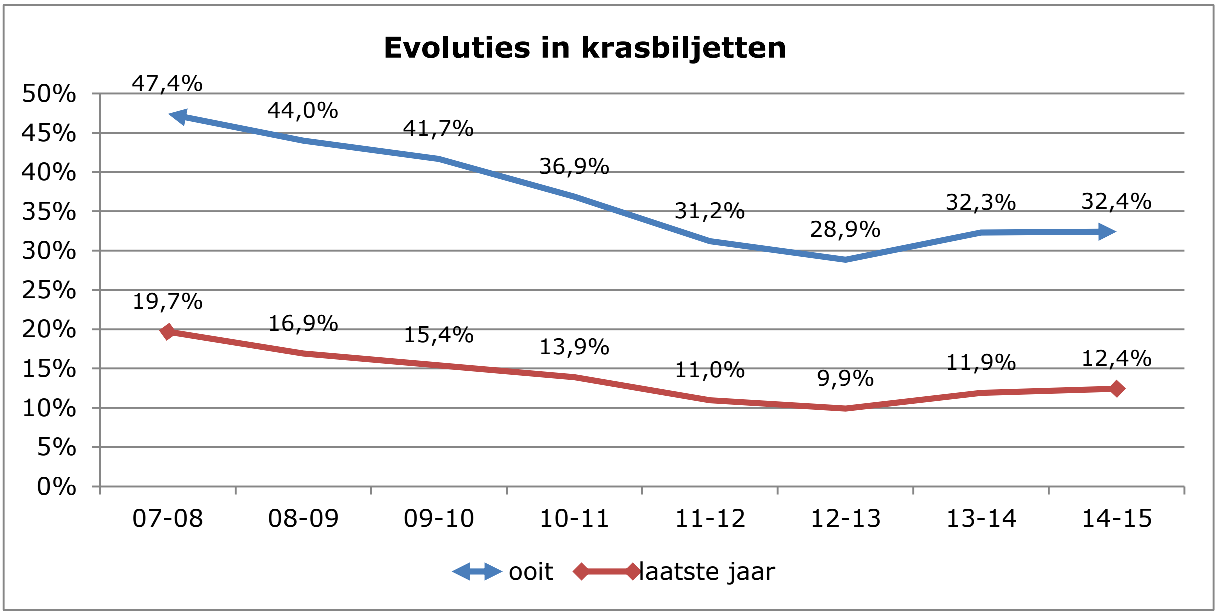
PREVALENTIE VAN GOKKEN

		A-stroom	B-stroom	ASO	BSO	TSO
Krasbiljet	**Ooit**	25,1%	20,9%	36,2%	36,7%	36,7%
	Laatste jaar	9,0%	6,6%	13,8%	14,0%	15,5%
Bingo	**Ooit**	7,6%	9,7%	11,2%	15,9%	13,9%
	Laatste jaar	1,9%	3,3%	2,4%	6,6%	4,1%
Lotto	**Ooit**	15,4%	12,6%	20,4%	19,3%	20,9%
	Laatste jaar	5,2%	6,0%	7,0%	8,6%	8,0%
Pokeren	**Ooit**	5,3%	6,0%	15,0%	14,5%	16,7%
	Laatste jaar	2,8%	3,7%	7,5%	8,4%	8,8%
Sport-weddenschappen	**Ooit**	5,0%	4,0%	9,3%	12,4%	13,4%
	Laatste jaar	2,3%	2,0%	5,8%	8,5%	8,6%

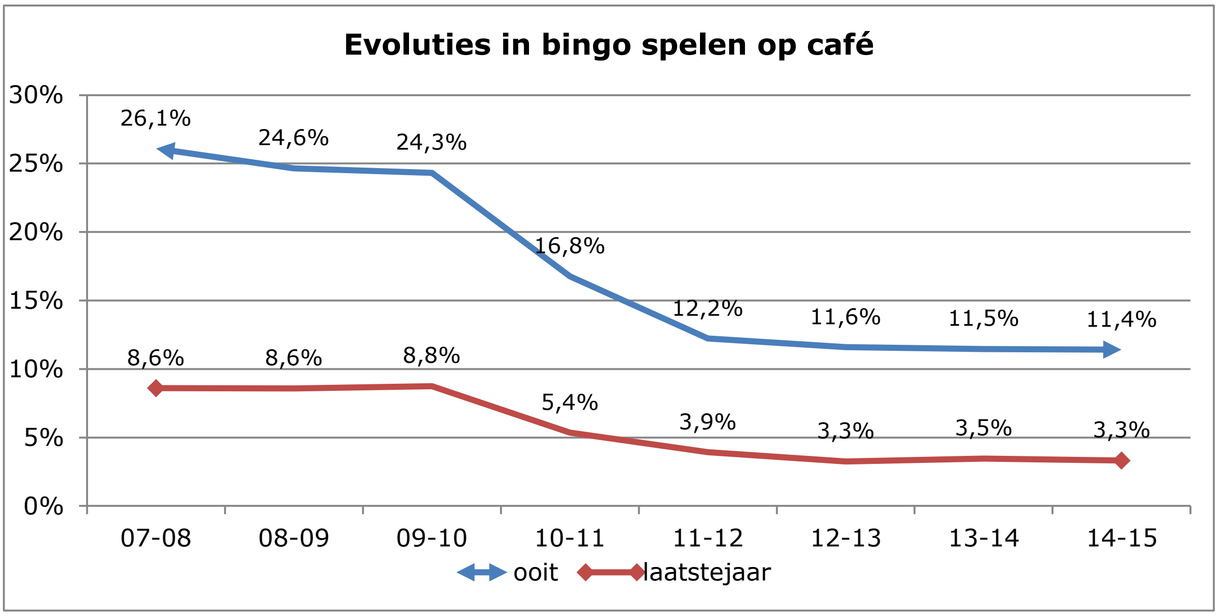
Evoluties in gokken

Tussen 2007/2008 en 2012/2013 daalde het aantal jongeren dat ooit of het laatste jaar een krasbiljet hebben gekocht. In het schooljaar 2007/2008 had nog 47,4% ooit een krasbiljet gekocht, maar dit cijfer zakt tot 28,9% in 2012/2013. Het aantal jongeren dat het laatste jaar nog een krasbiljet kocht, daalde evenzeer van 19,7% in 2007/2008 tot 9,9% in 2012/2013, wat een halvering is in de laatste zes jaar.

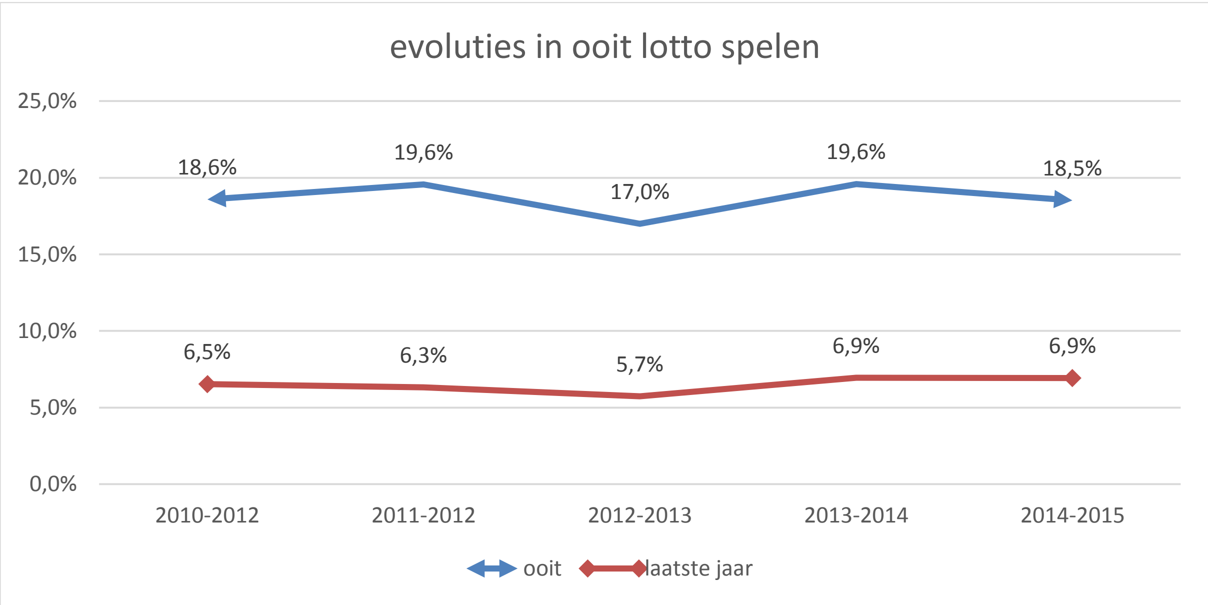
Sinds het schooljaar 2013/2014 lijkt er een lichte heropleving te zijn van het aantal jongeren dat ooit of het laatste jaar een krasbiljet kocht. Het ooitgebruik ligt momenteel op 32,4% en het laatstejaargebruik op 12,4%.

Evoluties in het bingo spelen op café kennen een ander patroon dan de krasloten. Waar tussen 2007/2008 en 2009/2010 ongeveer evenveel jongeren ooit en in het laatste jaar bingo speelde, treedt er tussen 2009/2010 en 2011/2012 een sterke daling op. Zo is het aantal jongeren dat ooit bingo speelde met meer dan de helft gedaald van 26,1% naar 11,4%. Ook het aantal jongeren dat het laatste jaar bingo speelden, daalde van 8,6% naar 3,3%.

De voorbije vijf jaren is er geen stijging of daling in het aantal jongeren dat ooit met de lotto heeft gespeeld.

Kennis van de wetgeving over gokken

Voor minderjarigen zijn alle type gokspelen verboden. Vanaf 18 jaar kan men spelen op de lotto, de bingo, een krasbiljet kopen en deelnemen aan weddenschappen. Casino's, speelautomatenhallen en hun online gokspelaanbod zijn uitsluitend toegelaten vanaf 21 jaar. Pokeren voor geld, zowel via gokwebsites als in casino's, is verboden onder de 21 jaar.

Jongeren werden bevraagd naar de wettelijke minimumleeftijd voor het kopen van krasloten. 80,4% van alle jongeren is op de hoogte hiervan. De groep 12-14-jarigen is minder goed op de hoogte: 72,3% kon de vraag over de wetgeving correct beantwoorden.

Gamen

Gamen is voor vele jongeren een onderdeel van hun vrijetijdsbesteding. Toch kan gamen potentieel verslavend zijn. Gezien de eigenheid van het onderwerp, werden de vragen over gamen anders gesteld dan bij de andere genotsmiddelen. De focus ligt dan ook op het mogelijks risicovol en problematisch gamen bij jongeren.

TIJDSBESTEDING GAMEN IN DE WEEK VOORDIEN

	NIET	1 MIN TOT 7 UUR	7 TOT 14 UUR	MEER DAN 14 UUR
12-14	14,4%	62,1%	12,9%	10,5%
15-16	23,0%	56,7%	10,0%	10,3%
17-18	33,1%	51,3%	7,6%	8,0%
Jongens	11,6%	54,5%	16,9%	17,0%
Meisjes	31,2%	61,6%	4,6%	2,5%
A-stroom	13,5%	64,8%	11,7%	10,1%
B-stroom	18,6%	47,4%	16,7%	17,3%
ASO	24,4%	60,0%	9,4%	6,3%
BSO	29,9%	47,4%	9,8%	12,9%
TSO	21,8%	56,6%	10,9%	10,6%
Totaal	21,3%	58,0%	10,8%	9,9%

Maar liefst 78,7% van de jongeren gamede in de week voordat de bevraging bij hen werd afgenomen. 58,0% van de jongeren gamede tot maximum 7 uur. 20,7% van de jongeren spendeerde meer dan 7 uur aan gamen.

Jongens zullen opvallend vaker en langer dan meisjes gamen. Zo spendeerde 33,9% van de jongens 7 uur of meer aan gamen in de week voordien, terwijl slechts 7,1% van de meisjes hetzelfde deed. Ook leerlingen uit de B-stroom spenderen vaker 7 uur of meer aan games (34,0%) dan leerlingen uit de A-stroom (21,8%).

Vanuit het aantal uren dat een jongere heeft gegamed in de week voor de bevraging, kan men niet besluiten of iemand een risicovolle of problematische gamer is. Dit blijft een momentopname en al geeft het een eerste indicatie, op zichzelf is het niet voldoende. Het kan bijvoorbeeld evengoed zijn dat een jongere voor een eenmalige, korte periode excessief gamet (na het krijgen van een nieuw spel, vakantieperiode, …) zonder dat deze jongere problematisch gamet.

Daarom werden de jongeren bevraagd op bepaalde gedragsmatige probleemkenmerken van gamen. Dit stelt geen diagnose van gameverslaving, maar kan wel een indicatie zijn van mogelijks problematisch gamen. De gebruikte vragenlijst is de Videogame Addiction Test-short version[9].

[9] De Nederlandstalige Videogame Addiction Test werd in 2010 ontwikkelt door Dr. Tony Van Rooij in opdracht van IVO

Jongeren dienden voor elk van de onderstaande vragen aan te geven hoe vaak ze deze ervaring hadden. Mogelijke antwoorden waren: nooit, zelden, soms, vaak of zeer vaak.

- Hoe vaak vind je het moeilijk om met gamen te stoppen?
- Hoe vaak zeggen anderen (bijvoorbeeld vrienden of ouders) dat je minder zou moeten gamen?
- Hoe vaak ga je liever gamen dan dat je tijd met anderen doorbrengt (bijvoorbeeld vrienden of ouders)?
- Hoe vaak voel je je onrustig, gestrest of geïrriteerd omdat je niet kunt gamen?
- Hoe vaak maak je je huiswerk snel en slordig af om te kunnen gamen?
- Hoe vaak ga je gamen omdat je je rot voelt?

Elk antwoord werd gescoord gaande van 1 (nooit) tot 5 (zeer vaak). Van deze scores werd een gemiddelde berekend om te bepalen vanaf wanneer men over mogelijks risicovol, dan wel mogelijks problematisch gamen kan spreken. Vanaf een gemiddelde score van 3 (vanaf gemiddeld soms te hebben geantwoord) is er een indicatie voor **risicovol gamen**. Daarnaast werden ook de jongeren met een gemiddelde score vanaf 4 (vanaf gemiddeld vaak te hebben geantwoord) geïdentificeerd als indicatie voor mogelijks **problematisch gamen**.

AANTAL LEERLINGEN MET POSITIEVE VAT-SCORE

	cut off 3 (mogelijks risicovol)	cut off 4 (mogelijks problematisch)
12-14	11,0%	2,5%
15-16	9,3%	1,8%
17-18	8,4%	1,6%
Jongens	15,7%	3,4%
Meisjes	3,5%	0,6%
A-stroom	10,4%	2,3%
B-stroom	17,1%	4,9%
ASO	6,9%	1,2%
BSO	10,2%	2,4%
TSO	11,4%	2,2%
Totaal	9,9%	2,1%

Risicovol gamen is vooral bij jongens een onderwerp: 15,7% van de jongens behaalde een score voor risicovol gamen tegenover 3,5% meisjes (cut off 3). De verhouding jongens-meisjes blijft gelijk bij de mogelijk problematische scores. De jongste leeftijdsgroep scoort ook iets hoger dan de oudere leeftijdsgroepen.

Het aantal uren dat iemand gamet is sterk gerelateerd aan mogelijks problematisch gamen, doch hoeft een hoog aantal uren besteedt aan gamen nog niet te wijzen op een probleemgedrag. 6,4% van de jongeren die geen indicatie voor risicovol gamen vertonen, gamede wel meer dan 14 uur in de week voordien. Bij degene die wel een indicatie vertonen, is dit 47,5%.

VERHOUDING TIJDSBESTEDING TOT PROBLEMATISCH GAMEN

	niet	1 min tot 7 uur	7 tot 14 uur	meer dan 14 uur
VAT-score 'niet risicovol'	17,8%	65,9%	9,9%	6,4%
VAT-score 'mogelijks risicovol'	3,8%	22,8%	25,9%	47,5%

Polygebruik

Tabak

Van de jongeren (17-18 jaar) [10] die aangeven ooit gerookt te hebben, geeft 60,8% aan ooit cannabis te hebben gebruikt. Slechts 5,0% van de jongeren die nog nooit gerookt hebben, geven aan ooit cannabis te hebben gebruikt.

Tabak is vaker geassocieerd met cannabisgebruik dan alcohol. Van degene die tijdens het laatste jaar tabak hadden gerookt, had de helft (50,7%) ook cannabis gebruikt in dat jaar. Kijkt men naar degene die het laatste jaar alcohol hadden gebruikt, dan had 27,0% ook cannabis gebruikt.

Alcohol

Van degene die regelmatig alcohol drinken, gebruikte 37,6% ook het afgelopen jaar cannabis. Bij occasionele alcoholdrinkers is dit 20,2%. Ook het ooitgebruik van andere illegale drugs ligt hoger bij regelmatige alcoholdrinkers (namelijk 10,7%) dan bij occasionele alcoholdrinkers (4,6%).

Illegale drugs

Van alle jongeren die aangeven ooit cannabis te hebben gebruikt, geeft 17,2% ook aan ooit een andere illegale drugs te hebben gebruikt. Omgekeerd gaan andere illegale drugs wel vaak samen met cannabis: slechts 1,2% van de jongeren die ooit een andere illegale drugs hebben gebruikt, hadden nog nooit cannabis gebruikt.

Indien jongeren regelmatig tabak of regelmatig cannabis gebruiken, worden deze verbanden groter. Van de jongeren die aangeven occasioneel te roken, had 59,5% ooit cannabis gebruikt. Bij regelmatige rokers stijgt dit tot 81,6%. Van de jongeren die aangeven occasioneel cannabis te gebruiken, had 13,9% ooit een andere illegale drugs gebruikt. Bij regelmatige cannabisgebruikers was dit 44,4%.

Gamen[11]

Wat betreft regelmatig tabak roken of alcohol drinken, zijn er geen verschillen tussen niet-risicovolle en risicovolle gamers. Ook het cannabisgebruik in de laatste maand en het ooitgebruik van illegale drugs verschilt niet. Wel is er een verschil wat betreft gokken. Gamers die mogelijks risicovol gokken hebben vaker het afgelopen jaar gegokt dan degene die niet risicovol gokken. Onder gamers die niet risicovol gamen, had het laatste jaar 11,8% een krasbiljet gekocht; 3,0% bingo gespeeld op café; 6,4% meegespeeld met de lotto; 5,8% gepokerd voor geld en 5,2% deelgenomen aan sportweddenschappen. Onder gamers die mogelijks risicovol gamen, is dit respectievelijk 19,7%, 6,1%; 12,5%; 13,1% en 12,1%.

[10] Om de variabele leeftijd constant te houden, werden enkel de resultaten van 17-18-jarigen geanalyseerd. Dit leidt wel tot kleinere groepen op basis waarvan men uitspraken kan geven.
[11] Omdat het totaal aantal jongeren dat mogelijks risicovol gamed in de steekproef eerder beperkt is, werden de analyses uitgevoerd voor alle leeftijden.

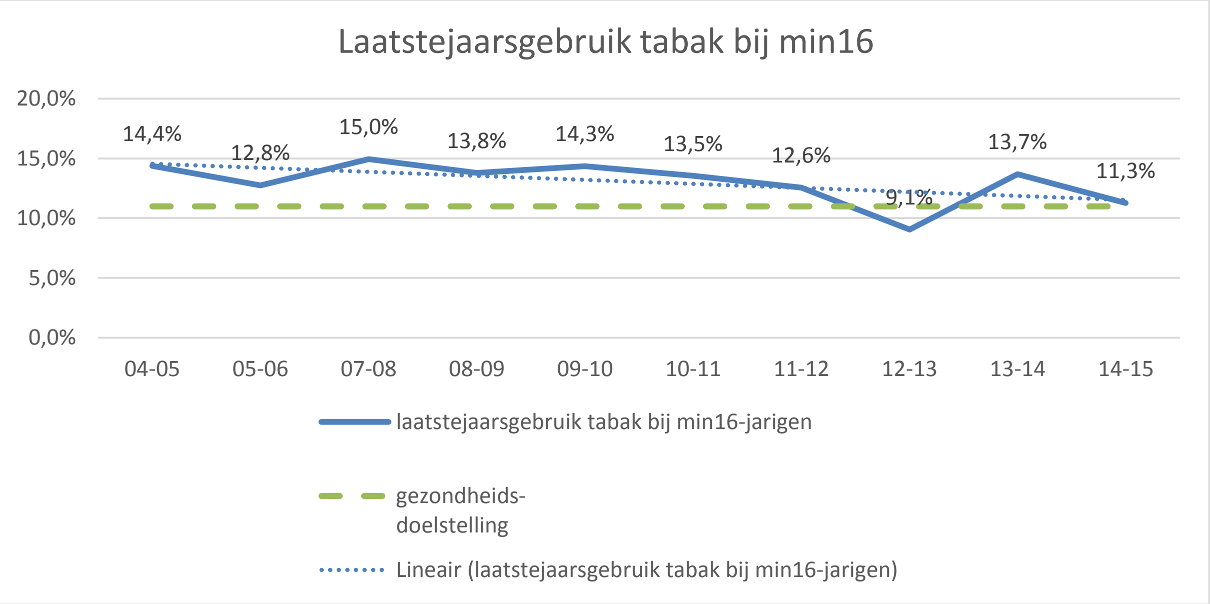
Gezondheids-doelstellingen

In 2006 formuleerde de Vlaamse overheid gezondheidsdoelstellingen[12] inzake het gebruik van tabak, alcohol en illegale drugs. De basismeting vond plaats in het schooljaar 2004/2005 en de doelstellingen lopen van 2006 tot en met 2015.

Tabak

Gezondheidsdoelstelling 1: "Bij personen jonger dan 16 is het percentage dat het afgelopen jaar heeft gerookt niet hoger dan 11%"

Bij de basismeting in 2004/2005 bedroeg het percentage laatstejaarsgebruikers van tabak 14,4%. In de eerstvolgende jaren bleven de resultaten rond dit percentage schommelen. Vanaf 2010/2011 tot 2012/2013 daalde het laatstejaarsgebruik om daarna licht opnieuw te stijgen. In het schooljaar 2012/2013 gaf 9,1% van de jongeren onder de 16 jaar aan het laatste jaar tabak te hebben gerookt. Hiermee werd voor de eerste keer een cijfer lager dan de doelstelling genoteerd. Dit betekent echter geen trendverandering: in 2013/2014 gebruikte 13,7% van de jongeren onder de 16 jaar het laatste jaar tabak. Voor het huidige schooljaar daalt opnieuw het laatstejaarsgebruik tot 11,3%, waarmee de gezondheidsdoelstelling net wordt bereikt. Rekening houdend met de neerwaartse en opwaartse pieken in 2012/20103 en 2013/2014, daalt in het algemeen het laatstejaarsgebruik van tabak bij jongeren onder de 16 jaar.

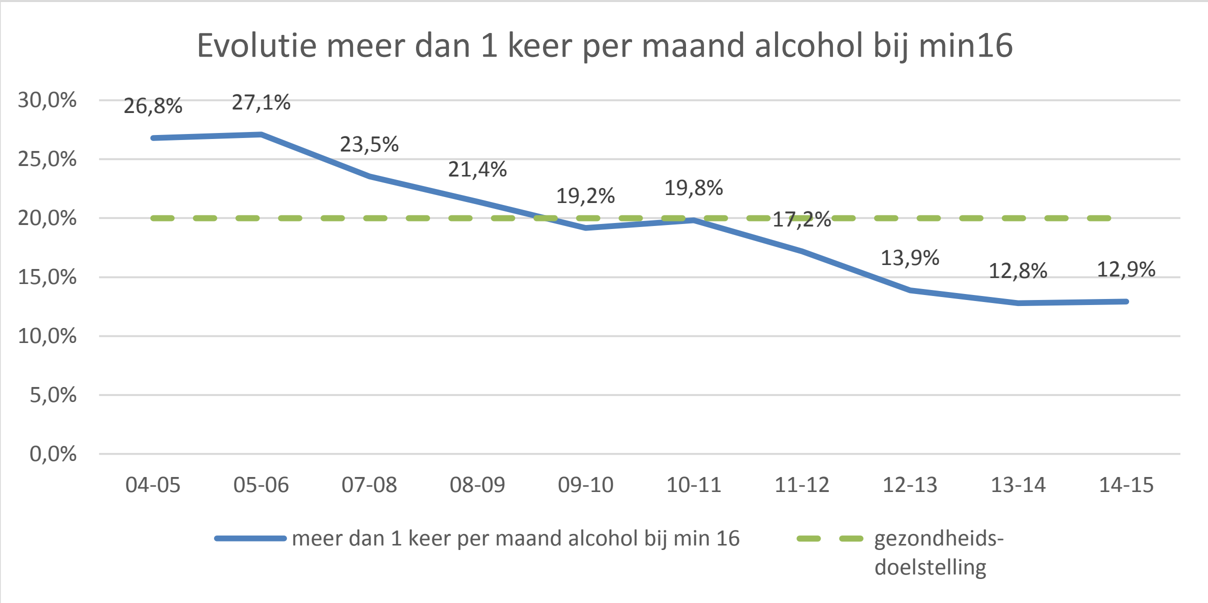

[12] www.zorg-en-gezondheid.be/Beleid/Gezondheidsdoelstellingen/Gezondheidsdoelstelling-tabak,-alcohol-en-drugs/

Alcohol

Gezondheidsdoelstelling 2: "Bij personen jonger dan 16 jaar is het percentage dat meer dan 1 keer per maand drinkt niet hoger dan 20%"

Bij de basismeting dronk 26,8% van de leerlingen jonger dan 16 vaker dan 1 keer per maand alcohol. Dit percentage kende de afgelopen jaren een geleidelijke daling. Sinds het schooljaar 2009/2010 werd de doelstelling bereikt. Voor dit schooljaar werd een gelijkwaardig resultaat als vorig jaar behaalt en bedroeg het percentage 12,9%.

Illegale drugs

Gezondheidsdoelstelling 3: "Bij personen jonger dan 18 jaar is het percentage dat ooit een illegale drug[13] heeft gebruikt niet hoger dan 14%"

In het schooljaar 2004-2005 had 19,0% van de jongeren tussen 12 en 17 jaar ooit illegale drugs gebruikt. Sindsdien is dat aandeel al golvend geëvolueerd naar een aandeel rond de 16%. De doelstelling werd tot dusver nog niet behaald.

Gezondheidsdoelstelling 4: "Bij personen jonger dan 18 jaar is het percentage dat in het jaar voor de bevraging een illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 7%"

---

[13] Cannabis en andere illegale drugs

Vorige jaren werd een stabiele trend van laatstejaarsgebruik opgetekend. Voor het schooljaar 2013/2014 bedraagt het laatstejaarsgebruik 12,7%. Dit resultaat is hoger dan het startresultaat in 2004/2005, toen het laatstejaarsgebruik 9,9% bedroeg. Ook het huidige resultaat leunt hierbij aan.

De gezondheidsdoelstellingen voor illegale drugs worden op dit ogenblik verre van behaald.

